

■ ЛАУРЕАТ

ПЕСНИК Марко Погачар из Хрватске, добитник је награде "Ристо Ратковић", која му је уручена на традиционалној, 48. по реду песничкој манифестацији "Ратковићеве вечери поезије", која се одржава у Бијелом Пољу, родном граду чувеног песника и аутора првог црногорског модерног романа.

Погачар је награду добио за најбољу књигу објављену прошле године у Црној Гори, Србији, Хрватској и Босни и Херцеговини "Земља, земља".

М. С.

PROGRAM RATKOVIĆEVIH VEČERI POEZIJE

Dodjela nagrada mladim autorima i međunarodno pjesničko veče

Razgovorom sa piscem **Sinanom Gudževićem** u kafeu "Klik" danas od 10 sati počinje program drugog dana 48. Ratkovićevih večeri poezije. Sa Gudževićem razgovor vodi novinar **Vanja Kovačević**, u okviru segmenta "Kafa sa piscem".

Slijedi promocija knjige prošlogodišnje dobitnice nagrade festivala za pjesnike mlađe od 27 godina, **Emine Selimović**, od 12 sati u Parku pjesnika. Sa mladom autorkom će razgovarati **Ksenija Rakočević**, a u muzičkom dijelu programa nastupiće Gradski hor.

Nakon promocije knjige **Emine Selimović**, predstaviće se finalisti ovogodišnjeg konkursa, nakon čega će članovi žirija saopštiti imena dobitnika nagrada.

Od 16.30 sati u Velikoj sali Centra za kulturu biće upriličen susret sa zavičajnim piscem **Beširom Ljuškovićem**. U programu učestvuju **Petar V. Arbutina**, **Jovanka Vukanović**, **Murat Čorović** i autor. Stihove će kazivati glumac **Slobodan Marunović**.

Gosti međunarodne pjesničke večeri naslovljene "Eno ga, po moru teče Lim",

koje će od 18 sati biti priređeno u Kući Rista Ratkovića, su naša pjesnikinja **Lena Ruth Stefanović**, **Katica Čulavkova** iz Makedonije, **Dženifer Lin Vilijams** iz Amerike, engleska autorka **Džoan Argento**, srpski pjesnik **Lašlo Blašković**, **Nilton Santiago** iz Perua i **Ramiz Huremagić** iz Bosne i Hercegovine.

Na kraju današnjeg programa, u Etno selu "Vuković" će od 20 sati biti igrana predstava "Hasanaginica", po tekstu **Ljubomira Simovića**, a u režiji **Slobodana Marunovića**. **S.I.**

КЊИЖЕВНА МАНИФЕСТАЦИЈА У БИЈЕЛОМ ПОЉУ

Фото Општине Бијело Поље

"Ратковићеве вечери поезије"

Свејковина је културни одраз Полимља

ОВО је песничка светковина, која представља савремени културни одраз богатог наслеђа Полимља - простора у ком су писана реч, духовност и сакрално градитељство остављали неизбрисиве трагове. За толико година постојања, на овој манифестацији наступио је свако ко

не бележи домете који би се могли равнати са стваралаштвом ова два великана, поезија је била стално присутна у животима људи ових простора. Управо та истрајност у временима која бележе сталну регресију поезије учинила је да "Ратковићеве вечери поезије"

РАСАДНИК КЊИЖЕВНИКА

ПОЗДРАВЉАЈУЋИ песнике, госте и публику, председник Општине Бијело Поље Петар Смолковић рекао је:

- Давно је неко рекао да је Лим крвоток црногорске књижевности. У Лимској долини рођени су најзначајнији црногорски писци - Михаило Лалић, Миодраг Булатовић, Ђамил Сијарић, Ристо Ратковић, Радован Зоговић, Хусеин Башић и многи други. Само у Бијелом Пољу рођена су три великана југословенске књижевности - Ратковић, Сијарић и Булатовић. Због тога и не чуди чињеница што су "Ратковићеве вечери поезије" управо основане у Бијелом Пољу 1970.

нешто значи у песништву Црне Горе и окружења, дајући свој допринос у чувању традиције стихотворства, коју су у црногорској историји стварали не само песници, већ и владари.

Ово је, отварајући књижевну манифестацију, 48. "Ратковићеве вечери поезије" у Бијелом Пољу, казао министар културе у Влади Црне Горе Александар Богдановић.

- Иако од Његоша до Ратковића црногорска поезија

постану једна од најзначајнијих песничких манифестација у региону - казао је Богдановић.

Према речима председника Општине Бијело Поље Петра Смолковића, учешће на овој манифестацији представља част, а награда "Ристо Ратковић" престиж.

Овогодишњи добитник престижне међународне књижевне награде "Ристо Ратковић" је песник из Хрватске Марко Погачар. ■

М. СЕКУЛОВИЋ

PRIZNANJE KNJIŽEVNE MANIFESTACIJE ZA MLAĐE AUTORE

Mariji Dragnić prva nagrada Ratkovićeve večeri poezije

Naša pjesnikinja **Marija Dragnić** dobitnica je prve nagrade Ratkovićeve večeri poezije za pjesnike do 27 godina, za rukopis "Konfabulacije". Drugo mjesto pripalo je **Anđeli Pendić** iz Beograda, a treće **Arminu Stefanoviću** iz Sarajeva.

Odluku je donio stručni žiri u sastavu **Andrej Nikolaidis**, predsjednik i članovi **Lena Ruth Stefanović**, **Dobrovoje Stanojević**, **Sinan Gudžević** i **Nedžad Ibrahimović**.

Obrazlažući odluku Stefanović je istakla da u svojim pjesmama Dragnić čitaocima nudi potpuno novi svijet, koji predstavlja alternativu našoj današnjici.

"Kada uronite u zbirku 'Konfabulacije' ulazite u svijet krilatih majmuna, crnih pr-

stiju, arhetipskih i balkanskih djedova. Osim sjajne forme, Dragnić nam u svojim pjesmama nudi i novi smisao", kazala je Stefanović.

Dragnić je zahvalila žiriju koji je prepoznao njen rad i trud i odlučio da ga nagradi, dodavši da je priželjkivala

ovu nagradu, te da treći put istim povodom dolazi u Bijelo Polje.

"Mnogo sam radila i zaista sam jako srećna i ponosna što sam dobitnica nagrade koja nosi ime velikog pjesnika **Rista Ratkovića**", istakla je Dragnić. **S.I.**

Sa konferencije za novinare

KNJIŽEVNO PRIZNANJE ZA MLADOG HRVATSKOG PJESNIKA

Pogačaru nagrada u Bijelom Polju

Hrvatski pjesnik Marko Pogačar ovogodišnji je dobitnik prestižne međunarodne književne nagrade "Risto Ratković" za knjigu "Zemlja, zemlja", saopšteno je iz bjelopoljskog Centra za kulturu.

Njemu će nagrada za najbolju knjigu u Crnoj Gori, Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini biti uručena u okviru Festivala "Rakovićeve večeri poezije", koji će 48. put bi-

ti održan 3. do 5. septembra.

O nagradi je ove godine odlučivao žiri u sastavu Andrej Nikolaidis, predsjednik i članovi Lena Ruth Stefanović, Dobrivoje Stanojević, Sinan Gudžević i Nedžad Ibrahimović.

"Marko Pogačar je jedan od najvažnijih stvaralaca postjugoslovenske književnosti. Predanost poeziji, vanserijska vještina u jeziku i filo-

zofski duh karakterišu cijeli opus Marka Pogačara, pa tako i ovu knjigu 'Zemlja, zemlja' i zaista je zaslužio ovu nagradu", kazao je Nikolaidis.

U najužem izboru našao se i Hadžem Hajdarević ("Kiša rujanka ušiva rasure nerve"), Monika Herceg ("Početne koordinate"), Dejan Ilić ("Dolina pistos") i Miroslav Mićanović ("Obrt za pranje perja"). **B.Č.**

BIJELO POLJE: Uručenjem nagrade Marku Pogačaru završene 48. Ratkovićeve večeri poezije

Čarobna igra koju igraju samo pjesnici

BIJELO POLJE - Uručenjem nagrade „Risto Ratković“ hrvatskom pjesniku Marku Pogačaru, sinoć su završene 48. Ratkovićeve večeri poezije. Prestižno priznanje laureatu je uručio predsjednik SO Bijelo Polje Abaz Dizdarević.

Pogačar je nagradu dobio za knjigu poezije „Zemlja Zemlja“. Odluku žirija obrazložio je Andrej Nikolaidis.

MUDROST I Ljepota

- Marko Pogačar zna mnogo o poeziji, o filozofiji, kulturalnoj teoriji. Njegove su pjesme radost za univerzitetske profesore, koji se na njihovom primjeru mogu baviti arheologijom ideja. Toga je blaga kod Pogačara napretak. No, to nije ono, ili jedino ono, zbog čega je on izuzetan pjesnik. Jezik je to izvrsnost razlog. Oni koji jezik doista poznaju, pristupaju mu ne kao samozvani eksperti, nego kao dijete. Oni se sa jezikom igraju. Što god date djeci, ona će pronaći način da se sa tim igraju. Dajte im oružje, koje ubija u ratu, i čujete njihovu radost dok od tog oružja prave kućice za lutke ili mostove za voziće. Kada se igramo, sve stvari, pa i one koje porobljavaju ili uništavaju, mi deaktiviramo i otvaramo ih za neku drugačiju upotrebu. To je igra koju igraju pjesnici. Oni uzimaju jezik, koji je sredstvo informacije, sredstvo zapovijedi, sredstvo dominacije, i deaktiviraju ga, uklanjaju svu njegovu represivnu moć. Čine da je jezik ponovo slobodan od društvenih pravila i ograničenja

Jezik je ponovo slobodan, a sa njim i mi, da učinimo, promislimo i kažemo nešto drugačije, nešto i nas i jezika dostojnije. To je ono što rade dobri pjesnici, poput Pogačara - poručio je Andrej Nikolaidis

vrste. Odjednom, kažem, jezik je ponovo slobodan, a sa njim i mi, da učinimo, promislimo i kažemo nešto drugačije, nešto i nas i jezika dostojnije. To je ono što rade dobri pjesnici, poput Pogačara. Ono što od njih dobijamo nije tek mudrost i ljepota, nego i sloboda, radikalna otvorenost. Takvi pjesnici čine da je svijet opet mlad, a vrijeme ponovo ono prije nego što smo potrošili sve mogućnosti - kazao je Nikolaidis.

On je naglasio da Marka Pogačara prati od njegove prve knjige. - U godinama koje su od tada prošle, Pogačar je postao nezaobilazan pjesnik savremene hrvatske i postjugoslavenske književnosti, izvstan pisac kratkih proznih formi, lucidan esejista, važan urednik, uticajna intelektualna figura. Budući klasik, uskoro. No, to nije sve. Marko Pogačar će tek postati Marko Pogačar. Stoga: pepeo pepe-lu, prah prahu, Ratkovićeve

„Zemlji Zemlji“ - kazao je Nikolaidis.

UZLET POEZIJE

Uz uručenje nagrade Marku Pogačaru, završni dan „Ratkovićeve večeri poezije“ obilježilo je predstavljanje knjiga prošlogodišnjih laureata Tanje Kragujević i Balše Brkovića. Književni kritičar Borislav Jovanović, predstavljajući djelo Tanje Kragujević, kazao je da je riječ o nagrađenim piscima koji su doprinijeli reputaciji „Ratkovićevih

Pogačar: Ja zahvalno primam ovu vrijednu i važnu nagradu

Zahvaljujući se na nagradi Pogačar je kazao da poezija nema lice. To neko njeno navodno lice je maska ako i postoji za samu tu poeziju je nevažno. Nagrade ne zaslužuju i ne primaju pjesnici, zaslužuju ih knjige pjesama i primaju ih knjige pjesama. Pa, budući da knjige najčešće nemaju ruke ja zahvalno primam ovu vrijednu i važnu nagradu u ime tog dotičnog sveska. U jednoj ranoj skici, obračunajući se jednom apstraktnom intelektualcu veliki jugoslavenski pisac Mirko Kovač piše: „Zao mi je svih onih intelektualaca koji gledajući na jedno oko primaju počasti a prave se da im do njih nije stalo“. E pa ja vas večeras, dragi Bjelopoljci i Bjelopoljke i njihovi gosti, gledam sa oba oka i potpuno iskreno kažem da me ova nagrada raduje, da je jako rado primam i da mi puno znači. Hvala vam od srca - kazao je Pogačar.

večeri poeziji“ i tu manifestaciju učinili dodatno vidljivom u evropskim okvirima.

- Nema zapravo ništa efektivnije i neposrednije za obrazloženje kvaliteta ove knjige od hermeneutičkog i sinestetičkog poziva na njen naslov, te njegovog proširenja na centralni stih cijele jedne poetske amblematike koji glasi - Efekat leptira je stih. To je cijela jedna definicija kako autopoeitike, tako i poezije uopšte. Tanja Kragujević kroz običnu, kolokvijalnu, laganu intonaciju spiritualizuje svoje lirske refleksije otključavajući prostor za filozofsku i aksiološku percepciju svijeta. Ona je asimilovala senzibilitet savremenosti i očuvala identitet svog poetskog bića. Njen „Efekat leptira“ generiše čistu poeziju, ali to ne znači da je izvan konteksta ljepote i tragike svijeta i vremena čiji smo svjedoci. Biće pjesme je u biću leptira i njegove sudbine. Sve je, naime, posuto nevidljivim prahom i sve odlazi u drhtaj i vječitu tišinu - kazao je Jovanović.

IZABRANE PJESME

O knjizi izabranih pjesama Balše Brkovića koja je objavljena kao izdanje Ratkovićeve večeri poezije govorio je dramaturg i književnik Božo

Uz uručenje nagrade Marku Pogačaru, završni dan „Ratkovićeve večeri poezije“ obilježilo je predstavljanje knjiga prošlogodišnjih laureata Tanje Kragujević i Balše Brkovića

Koprivica. U njoj su Brkovićeve lirske meditacije koje su obilježile njegov pjesnički opus. Izbor je sačinio Božo Koprivica. Kao posebno važna obilježja poezije Balše Brkovića on je akcentovao izuzetan retorički nerv i ljepotu slobodne forme.

- Već u mladačkim pjesmama Brković uspijeva da „cimne“ čitaoca i učini ga radoznalim. Zna da ispriča priču, a bez zanimljive priče nema poezije. Njegova djela valja čitati uz Bokerinijevu „Noćnu muziku Madrida“, ili uz „Rumunske igre“ Bele Bartoka u izvođenju Avija Avitala na mandolini, ili uz bjelopoljsku sevdalinku „Sjela Hajra kraj bunara“ - rekao je Koprivica.

V.Š.

Danas otvaranje 48. izdanja Ratkovićevih večeri poezije

Mali sajam velikih knjiga za početak

BIJELOPOLJE - Četrdest osmo izdanje Ratkovićevih večeri poezije počće danas u 9 sati Malim sajmom velikih knjiga u Kući Rista Ratkovića, a svečano otvaranje zakazano je za 20 časova u bjelopoljskom Centru za kulturu. Učesnicima i posjetiocima festivala obratiće se ministar kulture Aleksandar Bogdanović i predsjednik opštine Bijelo Polje Petar Smolović. U okviru svečanosti otvaranja manifestacije nastupiće i Gradski hor, biće prikazan kratki dokumentarac o Ristu Ratkoviću, a program će zaočružiti koncert Đorđa Davida.

Ovogodišnje Ratkovićeve večeri poezije do 5. septembra okarakterisaće bogat program sa više od trideset sadržaja i oko pedeset učesnika iz raznih krajeva svijeta. U žiži festivala je Don Paterson, jedan od najznačajnijih evropskih pjesnika. Manifestaciju će obilježiti i novine u programu poput „Kafe sa piscem“, gdje će ljubitelji književnosti imati priliku da upoznaju sjajne književnike. Razgovori će se održavati u kafe baru „Klik“, od 10 sati. Sa piscima Božom Koprivicom, Sinanom Gudževićem i Dobrivojem

Stanojevićem razgovaraće novinar Vanja Kovačević. Jednako važan segment festivala biće i međunarodne večeri poezije koje su ove godine nazvane po stihu Rista Ratkovića „Eno ga po moru teče Lim“, u okviru kojih će biti predstavljeno oko dvadeset imena svjetske pjesničke scene. Učesnici su Baša Brković (Crna Gora), Elvedin Nežirović (BIH), Erik Lindlern (Holandija), Fahredin Šehu (Kosovo), Geri Kembridž (Škotska), Dženifer Lin Vilijams (SAD), Laslo Blašković (Srbija), Nilton Santjago (Peru), Tatjana Danilijac (Rusija), Vladimir

Makedonski (Makedonija)... Svi ovi pjesnici uvršteni su u izdanje Almanaha i predstaviće radove na pjesničkoj večeri. Hrvatski pjesnik Marko Pogačar dobitnik je ovogodišnje nagrade „Risto Ratković“ za knjigu „Zemlja, zemlja“. Tako je odlučio žiri u sastavu Andrej Nikolaidis (predsjednik) i članovi Lena Rut Stefanović, Dobrivoje Stanojević, Sinan Gudžević i Nedžad Ibrahimović. Pogačar će se publici predstaviti na zatvaranju festivala, 5. septembra u 20:30 sati u Kući Rista Ratkovića, kada će mu biti uručena nagrada. **R.M.**

Bijelo Polje pjesni prijestonica regio

Jadranka Četković

Ratkovićeve večeri poezije predstavljaju kulturni odraz bogatog nasljeđa Polimlja, prostora u kom su pisana riječ, duhovnost i sakralno graditeljstvo ostavljali neizbrisive tragove, kazao je ministar kulture Aleksandar Bogdanović, u bjelopoljskom Centru za kulturu, otvarajući 48. Ratkovićeve večeri poezije.

"I ovog septembra poezija je postala dio žive stvarnosti grada, a Bijelo Polje pjesnička prijestonica regiona. Za toliko godina postojanja na ovoj manifestaciji je nastupio svako ko nešto znači u pjesništvu Crne Gore i okruženju, dajući svoj doprinos u čuvanju tradicije stihotvorstva, koju su u crnogorskoj istoriji stvarali ne samo pjesnici već i vladari", kazao je on.

Istakao je da je, iako od **Njegoša do Ratkovića** crnogorska poezija ne bilježi domete koji bi se mogli ravnati sa stvaralaštvom ova dva velikana, poezija bila stalno prisutna u životima ljudi ovih prostora, koji su uz gusle slavili svoja vojevanja, tužbalicama ispraćali svoje bližnje, ali se i radovali životu pastoralnim i veselim stihovima bogatog usmenog stvaralaštva.

Ministar je podsjetio na mali broj književnih manifestacija koje se mogu podičiti sa petodecenijskim postojanjem kao Ratkovićeve večeri poezije.

"Ta istrajnost u vremenu koja bilježe stalnu regresiju poezije učinila je da Ratkovićeve večeri poezije postanu jedna od najznačajnijih pjesničkih manifestacija u regionu. Taj dosluh sa tradicijom ostvarivan je zahvaljujući književnim stvaraocima ovog kraja kroz njihove autentične poetike, koje su isto tako bile u do-

Preksinoć su otvorene 48. Ratkovićeve večeri poezije, a uz program manifestacije, juče je proglašen i najbolji mladi pjesnik

Sa ceremonije otvaranja Ratkovićevih večeri poezije - Foto: J.Četković

Božova magija glume

U okviru programa u kući Rista Ratkovića preksinoć je u dvorištu predstavljena knjiga "San ulice" autora Boža Koprivice, koja je objavljena u izdanju RVP. Publicista Balša Brković je kazao da vjeruje da Ratkovićeve večeri poezije objavljivanjem ove knjige proširile i upotpunile izdavačku djelatnost.

"I siguran sam da će ona učiniti da ova manifestacija ima veću težinu u regionalnom okviru. Najbolja stvar koja se može desiti jednom glumcu - da Božo napiše tekst o njemu, jer ima toliko osjećaja za umjetnost i magiju glume", kazao je Brković.

Autor je kazao da mu je drago što je knjiga objavljena baš u okviru ove manifestacije.

"Drago mi je što je knjiga objavljena baš u okviru ove manifestacije, koja iz godine u godinu pokazuje svoj značaj i kvalitet, ali i okuplja brojne istaknute autora iz regiona i svijeta", kazao je on.

"Čitajući ovu knjigu, na planini i moru, ja sam više puta zaplakao, i pogođen sam njom na više načina. Rado bih ovoj knjizi pisao fusnote, jer likovi koje Božo u njoj spominje toliko žive u našim životima", kazao je književnik Sinan Gudžević.

Prisjećanje na mladost, spajanje umjetnosti i sporta, ali i evociranja uspomena na ljude iz određenog perioda samo su neki od motiva za stvaranje ovog djela. Docentica dramaturgije Marija Sarap je istakla da je tema o partizancima i fudbalu sastavni dio lika i djela Boža Koprivice.

sluhu sa književnim istraživanjima njihovih vremena - od tamne metafizičnosti Ratkovićevog lirizma i neosimboliističkog traganja **Blaža Šćepanovića** u poeziji, do takođe inovativnog proznog stvaralaštva Čamila Sijarića i **Miodraga Bulatovića**", kazao je Bogdanović, dodajući da su najznačajniji književni stvaraoci 20. vijeka pokazali kako iskustvo tog prostora može da se odrazi u savremenom umjetničkom stvaralaštvu.

Predsjednik Opštine **Petar Smolović** je ukazao na značaj kulturne svetkovine, koja je ove godije okupila veliki broj književnika i podsjetio na riječi "da je Lim krvotok crnogorske književnosti".

"U Limskoj dolini rođeni su najznačajniji crnogorski pisci - **Mihailo Lalić**, **Miodrag Bulatović**, **Čamil Sijarić**, **Risto Ratković**, **Radovan Zogović**, **Husein Bašić** i mnogi drugi. Samo u Bijelom Polju rođena su

čka na

tri velikana jugoslovenske književnosti - Ratković, Sijarić i Bulatović", kazao je on.

Glumac i muzičar **Đorđe David** koji je nastupio na večeri kazao je drago što mu je pripala čast da koncert priredi na jednoj ovakvoj manifestaciji.

"Za Rista Ratkovića sam prvi put čuo na prvoj godina fakulteta, a danas nastupam na manifestaciji koja nosi njegove ime, tako da je za mene ovo ogromno zadovoljstvo", kazao je Đorđe David.

U programu je nastupio i gradski hor.

Juče, drugog dana manifestacije u kafe baru "Klik" predstavljena je knjiga **Sinana Gudževića**. Sinoć, druge večeri manifestacije, pored programa za mlade pjesnike održano je Međunarodno pjesničko veče, a u etno selu Vuković izvedena je predstava "Hasanaginica".

Pokrovitelji manifestacije su Opština Bijelo Polje i Ministarstvo kulture.

ОТВОРЕНЕ 48. РАТКОВИЋЕВЕ ВЕЧЕРИ У БИЈЕЛОМ ПОЉУ

Поезија одувијек у нашим људима

Иако од Његоша до Ратковића црногорска поезија не биљежи домете који би се могли равнати са стваралаштвом ова два великана, поезија је била стално присутна у животима људи ових простора, који су уз гусле славили своја војевања, тужбалицама испраћали своје ближње, али се и радовали животу пасторалним и веселим стиховима богатог усменог стваралаштва, казао је министар културе **Александар Богдановић** отварајући 48. „Ратковићеве вечери поезије“. Он је истакао да је за све године постојања на овој манифестацији наступило свако ко нешто значи у пјесништву Црне Горе и окружења, дајући свој допринос у чувању традиције стиховорства, коју су у црногорској историји стварали не само пјесници већ и владари.

На значај и важност ове традиционалне пјесничке манифестације, која је и ове године окупила бројне књижевнике, указао је и предсједник Општине Бијело Поље, **Петар Смолковић**, који је нагласио да учешће на „Ратковићевим вечерима поезије“ представља част, а награда „Ристо Ратковић“ престиж.

– Давно је неко рекао да је Лим крвоток црногорске књижевности. У Лимској долини рођени су најзначајнији црногорски писци – Михаило Лалић, Миодраг Булатовић, Тамил Сијарић, Ристо Ратковић, Радован Зоговић, Хуссин Башић и многи други. Само у Бијелом Пољу рођена су три великана југословенске књижевности – Ратковић, Сијарић и Булатовић. Због тога и не чуди чињеница што су „Ратковићеве вечери поезије“ управо почеле у Бијелом Пољу 1970. године, а данас

Богдановић

прерасле у једну од најзначајнијих пјесничких светковина на просторима бивше Југославије – казао је предсједник Смолковић.

Он је још једном истакао да Општина, Бијело Поље и Министарство културе Црне Горе снажно подржавају ову манифестацију, а тиме културу и умјетност која превазилази националне границе и која позиционира Бијело Поље и Црну Гору на карти важних културних дестинација, подсјетивши да су „Ратковићеве вечери поезије“ добиле статус од посебног значаја за културу Црне Горе и да је 2012. године формирана ЈУ Ратковићеве вечери поезије.

Свечано отварање 48. „Ратковићевих вечери поезије“ обиљежио је и концерт сјајног **Ђорђа Давида**, који је са својим бендом на прави начин обиљежио 15 година рада.

Изложба у бјелополском Центру за културу

– Сваки концерт уживо је озбиљан задатак, то је ствар у оквиру које се емоцијама ратује и посебно ми је драго што ми је као глумцу припала част да се овај први концерт деси на једној оваквој манифестацији, која траје пуних 48 година. За Риста Ратковића сам први пут чуо на првој години факултета, а данас наступам на манифестацији која носи његово име, тако да је за мене ово огромно задовољство – казао је Ђорђе пред сами почетак концерта.

Прво вече 48. „Ратковићевих вечери поезије“ употпунио је и наступ Градског хора, који је као и много пута до сада, одушевио Бјелополце.

Изложба умјетничких инсталација, аутора **Јусуфа Хаџифејзовића**, отворена је у галерији Центра за културу. Отварајући изложбу **Петар Ћуковић** казао је да му чини част да говори о из-

ложби једног од најзначајнијих умјетника на простору бивше Југославије.

– На његовим радовима интегрисано је оно што је за нас који се бавимо умјетношћу, најзначајније. То је онај први круг када се формира наше биће. Сви ови радови имају дубоку везу са родитељским амбијентом, јер Јусуфов отац се бавио отпадом, а овдје можемо видјети како се ствари са отпада враћају и како им се придаје племенити значај кроз умјетничку интервенцију, и како се на иски начин одаје пошта ономе који је творац нашег умјетника – истакао је Ћуковић.

Сви изложени радови Хаџифејзовића настали су већином на картонима, који су служили за паковање индустријских производа, а што је привукло пажњу посјетилаца у Бијелом Пољу.

М.Н.

U BIJELOM POLJU POČINJU 48.

VELIKA KNJIŽ U KUĆI RISTA

✉ Sonja Ičević

Trodnevna pjesnička manifestacija i ove godine ugostiće poznate autore iz našeg regiona, ali i iz Velike Britanije, Holandije, Njemačke, Bugarske, Perua. Osim književnog, biće realizovan i zanimljiv edukativni, likovni i muzički program.

Koncertom Gradskog hora i projekcijom filma o našem poznatom pjesniku Ristu Ratkoviću, večeras će od 20 sati u Velikoj sali bjelopoljskog centra za kulturu biti otvorene 48. Ratkovićeve večeri poezije. Pozdravnu riječ uputiće predsjednik Opštine **Petar Smolović** i ministar kulture **Aleksandar Bogdanović**, nakon čega će publika biti u prilici da uživa u koncertu **Đorđa Davida**.

Svečanom otvaranju pretihodiće međunarodno pjesničko veče, koje će u istoj sali početi u 19 sati, a u okviru kojeg će govoriti crnogorski autor **Balša Brković**, **Bojko Lambovski** iz Bugarske, bosansko-hercegovački autor **Elvedin Nežirović**, **Erik Lindner** iz Holandije, **Geri Kembridž** iz Škotske, **Fahredin Šehu** (Kosovo) i **Gi Helming** (Njemačka/Luksemburg).

U razgovoru za Dnevne novine direktor Ratkovićevih večeri poezije **Kemal Musić** najavljuje ovogodišnji program, ali govori i o značaju i budućnosti ovog književnog festivala.

PREGLED SAVREMENE POEZIJE

“Slijedeći dobru tradiciju, kada smo na Ratkovićevim večerima poezije kao gosta imali dobitnicu Gonkurove nagrade, Francuskinju **Jakutu Alikazavazović**, ove godine smo, takođe, akcenat stavili na najznačajnije pjesnike iz Evrope

i svijeta. Osim Škota **Dona Patersona**, jednog od najznačajnijih evropskih pjesnika, čiju smo knjigu ‘Lako prizemljenje’ objavili u prevodu naše Tanje Bakić, ovogodišnje večeri poezije biće u znaku englesko-američke pjesnikinje **Džoan Argento**, luksemburško-njemačkog pisca **Gi Helmingera**, Ruskinje **Tatjane Danilijac**, **Erika Lindnera** iz Holandije, Amerikanke **Dženifer Viliams**, **Bojka Lambovskog** iz Bugarske, Škota **Geri-ja Kembridža**, **Niltona Santiaga** iz Perua, Škota **Petera Mek Kerija** i pisaca sa prostora bivše Jugoslavije”, najavljuje Musić i dodaje da je pripremljen almanah 48. Ratkovićevih večeri poezije, u kojem će se naći pjesme na maternjem, engleskom i crnogorskom jeziku učesnika manifestacije.

“Taj almanah predstavlja svojevrsan pregled kretanja savremene poezije u svijetu i to je zaista kapitalan poduhvat Ratkovićevih večeri poezije”, ističe direktor manifestacije.

“

Ratkovićeve večeri poezije otvorene su prema dobru književnosti. Vrata ove kuće otvaraju se dobrim tekstom. I umjetnošću!

”

Osim tradicionalnih programa – pjesničkih večeri i promocija knjiga, ove godine biće realizovan i interesantan program pod nazivom „Kafa sa piscem“.

“Uz kafu i dobro osmišljen scenario u jednom od bjelopoljskih kafe barova organizovaćemo razgovore novinara i publike sa najznačajnijim piscima”, najavljuje Musić.

DOBAR TEMELJ

Osvrnuvši se na izuzetno dugu tradiciju Ratkovićevih večeri poezije, Musić ističe da ovaj festival ima dobru osnovu, dobar temelj, da zbog toga i traju toliko godina, te da su sa pravom manifestacija od nacionalnog značaja za kulturu naše zemlje.

RATKOVIĆEVE VEČERI POEZIJE KRAJEVNA IMENA RATKOVIĆA

Musić

najveća pjesnička nagrada na pomenutom prostoru. Samim tim je i interesovanje za nju veliko. Ko dobije ovu nagradu, dobija i udobno mjesto u južnoslovenskom pjesništvu. Ove godine je na konkurs prijavljeno četrdesetak knjiga. Dakle, konkurencija je velika i žiri ima težak posao. Slična situacija je i sa konkursom Ratkovićevih večeri poezije. U konkurenciji je dvadesetak rukopisa, od kojih će biti izabrano šest finalista, a dobitnici prve, druge i treće nagrade biće poznati nakon nastupa finalista na manifestaciji", kaže Musić.

Na kraju, on kaže da su Ratkovićeve večeri poezije zadnjih godina "probile" regionalne okvire, i dodaje da se sada mora još snažnije raditi na proširivanju saradnje sa sličnim institucijama i manifestacijama u svijetu.

"U tom pogledu već su napravljene neki koraci, tako da imamo dobru saradnju sa austrijskim umjetnicima zahvaljujući odličnoj saradnji sa austrijskom Ambasadom u Podgorici, odlično saradujemo sa Udruženjem pisaca Narodne Republike Kine, sa Gete institutom u Beogradu, a u budućnosti ćemo se truditi da taj krug saradnje još više proširimo. Takođe, planovi su nam da svoj rad unapređujemo, prije svega kroz kreativne industrije i prekograničnu saradnju. Imamo sreće da je tim ljudi okupljen oko ove Ustanove kreativan, pametan, sa dosta ideja. To su ljudi koji dolaze iz različitih stvaralačkih krugova, od slikarstva, muzike, sceniskih i vizuelnih umjetnosti do književnosti, tako da vjerujem da ćemo uspjeti svoje namjere i da ostvarimo", zaključuje Musić.

"Raznovrsnost i kvalitet sadržaja su osnov funkcionisanja Javne ustanove Ratkovićeve večeri poezije. To je bilo polazište koncipiranja i ovogodišnje manifestacije. A onda, tu je i otvorenost prema dobroj književnosti. Vrata Ratkovićeve kuće otvaraju se dobrim tekstom. I umjetnošću. I samo umjetnošću! To je, svakako, prepoznala država i Ministarstvo kulture, pa je 2012. manifestacija Ratkovićeve večeri poezije dobila status posebnog značaja za kulturu Crne Gore i na osnovu toga formirana je javna ustanova", podsjeća Musić.

Zahvaljujući podršci Ministarstva i opštine Bijelo Polje organizatori sada imaju uslove da još bolje i snažnije rade na promociji i afirmaciji crnogorskog stvaralaštva. Tokom svih godina postojanja manifestacije, dodaje Musić, skoro da nema značajnijeg književnog stvaraoca koji nije došao u Bijelo Polje. On podsjeća da je prošle godine njihov gost bio nobelovac **Orhan Pamuk**, a da su se u sklopu manifestacije predstavili i dobitnica Gonkurove nagrade Jakuta Alikavazović, a ove godine Don Paterson...

gorskog stvaralaštva. Tokom svih godina postojanja manifestacije, dodaje Musić, skoro da nema značajnijeg književnog stvaraoca koji nije došao u Bijelo Polje. On podsjeća da je prošle godine njihov gost bio nobelovac **Orhan Pamuk**, a da su se u sklopu manifestacije predstavili i dobitnica Gonkurove nagrade Jakuta Alikavazović, a ove godine Don Paterson...

RESPEKTABILAN IZDAVAC

"O regionalnim imenima i da ne govorim. Kvalitet manifestacije doprinio je tome da je čast biti u Bijelom Polju od 3. do 5. septembra, kao učesnik ili gost Ratkovićevih večeri poe-

zije. Nakon formiranja javne ustanove Ratkovićeve večeri poezije, osim što su najznačajnija književna manifestacija u regionu, postale su i respektabilan izdavač. Do sada smo objavili više od 50 naslova veoma probranog kvaliteta. Autori naših izdanja su, između ostalih, **Orhan Pamuk**, **Don Paterson**, **Valerie Butulesku**, **Duško Novaković**, **Mile Stojić**, **Faruk Šehić**, **Lana Derkač**, **Rade Šerbedžija**... Ratkovićeve večeri poezije su objavile studije o Miodragu Bulatoviću i Ristu Ratkoviću, antologije crnogorske, srpske, bosanske i hrvatske poezije, antologiju crnogorske kratke priče i antologiju crnogorske ženske poezije", navodi Musić.

Osim književnog, do sada je organizovan i veoma značaj-

jan likovni i muzički program, uz velikih broj okruglih stolova i naučnih skupova.

"Dakle, kao što vidite, radi se o veoma značajnom i posvećenom radu na razvoju i afirmaciji kulturnih vrijednosti", ističe Musić.

Svake godine u okviru festivala, dodjeljuju se i nagrade "Risto Ratković" i "Ratkovićeve večeri poezije", za autore mlade od 27 godina. Ove godine priznanje koje nosi ime našeg čuvenog pjesnika biće dodijeljeno mladom hrvatskog autoru Marku Pogačaru, dok će ime dobitnika druge nagrade biti saopšteno tokom trajanja festivala.

"Nagrada 'Risto Ratković' dodjeljuje se za najbolju knjigu u Crnoj Gori, Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. To je

Ratkovićeve večeri poezije: Na kafi sa Sinanom Gudževićem

Dobar prevod sličan je otkriću novog svijeta

BIJELOPOLJE - Kao gost programa „Na kafi sa piscem“ književnik i prevodilac Sinan Gudžević predstavio se kao čovjek koji svom pozivu prilazi sa strašću i uvjerenjem da prenositi tajne svijeta i lijepe književnosti sa obale jednog na obalu drugoga jezika podrazumijeva odgovornost, ljubav i odanost čistoti poruka koje donose prevodi književnih djela.

- Prevođenje je zanat bez kojeg ne bi postojala svjetska književnost i bez kojeg bi oni koji ne znaju jezike ostali uskraćeni za vanvremenska književna djela - kazao je u razgovoru sa novinarom Vanjom Kovačevićem.

Poručio je i da prevođenje nije puko prenošenje riječi, već potpuno autentična djelatnost sa izrazitim pečatom subjektivne interpretacije.

- Težak je to zanat, čak možda i uzaludan za onoga ko prevodi, a ipak dobro djelo za one koji će čitati. Prevođenjem jednog djela mora se kazati ono što stoji u originalu, ali ne nužno tačno onako kako je rekao pisac. To je otkrivanje drugih, tuđih svjetova, povezivanje autora i čitalaca - istakao je Gudžević.

Govoreći o jeziku, kazao je da je on ekavac i ijekavac.

- Rođen sam u kraju gdje se na jedinstven način miješaju ekavica i ijekavica. Tamo se kaže u jednini „dijete“, a u množini „deca“! „Mesec“, ali

Vanja Kovačević i Sinan Gudžević

Prevođenje je zanat bez kojeg ne bi postojala svjetska književnost - kazao je Gudžević

„mijena“: mesečeva mijena. Meni prelazak s ekavice na ijekavicu nije neprirodan, a najprirodnije mi je da ih u govoru miješam - rekao je ovaj sjajni književnik i prevodilac. Gudžević je pjesnik i filolog. Klasične i moderne jezike studirao je u Beogradu, Pizi, Minhenu, a prevodi sa starogrčkog, njemačkog, ruskog, italijanskog i portugalskog.

Ž.K.

Mariji Dragnić nagrada za pjesnike do 27 godina

Pjesnikinja Marija Dragnić dobitnica je prve Nagrade Ratkovićeve večeri poezije za pjesnike do 27 godina - saopštio je žiri te pjesničke manifestacije.

Vrijednim priznanjem koje podrazumijeva i štampanje knjige, Dragnić je dobila za rukopis „Konfabulacije“. Žiri koji je donio tu odluku činili su predsjednik Andrej Nikolaidis, Lena Ruth Stefanović (CG), Dobrivoje Stanojević (Srbija), Sinan Gudžević (Hrvatska) i Nedžad Ibrahimović (Bosna i Hercegovina).

Druga nagrada na ovogodišnjem konkursu za pjesnike do 27 godina pripala je Andell Pendić iz Beograda, a treća Arminu Stefanoviću iz Sarajeva.

BIJELO POLJE: Otvorene
Ratkovićeve večeri poezije

Doprinos očuvanju pjesničke tradicije

BIJELOPOLJE - Zahvaljujući

„Ratkovićevim večerima poezije“ u Bijelom Polju svakog septembra poezija postaje dio žive stvarnosti grada, u koji se tokom trajanja ove manifestacije dolazi kao u pjesničku prijestonicu regiona - kazao je ministar kulture Aleksandar Bogdanović, otvarajući sinoć Ratkovićeve večeri poezije.

Bogdanović je podsjetio da je za skoro pedeset godina „Ratkovićevim večerima“ nastupio svako ko nešto znači u pjesništvu Crne Gore i okruženja, dajući doprinos u čuvanju tradicije stihotvorstva, koju su u crnogorskoj historiji stvarali ne samo pjesnici, već i vladari.

TRAG U VREMENU

- U današnjem vremenu mali je broj književnih manifestacija fokusiranih na pjesničko stvaralaštvo, čije trajanje može da se uporedi sa petodecenijskim kontinuitetom „Ratkovićevih

Ova svetkovina stiha predstavlja savremeni kulturni odraz bogatog naslijeđa Polimlja - prostora u kom su pisana riječ, duhovnost i sakralno graditeljstvo ostavljali neizbrisive tragove - kazao je ministar kulture Aleksandar Bogdanović

večeri poezije“. Upravo je ta istrajnost u vremenima koja bi lježe stalnu regresiju poezije učinila da „Ratkovićevе večeri“ postanu jedna od najznačajnijih pjesničkih manifestacija u regionu. I više od toga, ova svetkovina stiha predstavlja savremeni kulturni odraz bogatog naslijeđa Polimlja - prostora u kom su pisana riječ, duhovnost i sakralno graditeljstvo ostavljali neizbrisive tragove. Neka od tih dostignuća pripadaju vrhovima crnogorskog znanog i neznalog stvaralaštva, a njihove univerzalne poruke prepoznate su i u

mного širem kulturnom prostoru - poručio je Bogdanović.

PJESNICI ČITAOCI

Ministar kulture je naglasio da takva tradicija jeste ono što obavezuje na posebno senzibilan odnos prema recentnom književnom stvaralaštvu, njegovoj promociji i afirmaciji, kao i prema sve razudnijem teorijsko-kritičkom tretiranju poezije i ostalih formi književnog teksta. - Zato je bitno što je prisutnost raznorodnih poetika, različitih generacija i otvorenost za nove interpretativne metode u tuma-

čenju poezije, postala ustaljena praksa „Ratkovićevih večeri poezije“. Samo na taj način poezija može odgovoriti izazovima savremenosti, čije tehnološko ubrzanje i fasciniranost vizuelnim, sve više sužavaju mogućnosti umjetničkom tekstu. Ako ništa drugo, kroz status poezije danas možemo ispitivati otuđenost kao jedan od rezultata savremenog doba. Ipak, jedno je sigurno, stihovi će imati značajno mjesto u iskustvu čovjeka dokle god jezik bude više od pukog sredstva komunikacije, to jest dokle god ne odustanemo

od potrebe da iskažemo svoja osjećanja, maštanja i dileme koje u nama pokreće nedokučivo i vječno. U tom kontekstu, „Ratkovićevе večeri“ jesu manifestacija koja održava neophodni nivo optimizma, kako kod pjesnika tako i kod čitalaca - zaključio je Bogdanović.

KRVOTOK KNJIŽEVNOSTI

Učesnike festivala i poštovaoce poezije okupljene na otvaranju Ratkovićevih večeri poezije pozdravio je i predsjednik opštine Bijelo Polje Petar Smolović. Bijelo Polje je sredina u kojoj

umjetnost i kultura imaju utemeljenje još od 12. vijeka, kada je ovdje nastalo Miroslavljevo jevanđelje, najstariji čirilični spomenik južnoslovenske pismenosti. To je i grad u kojem su harvardski profesori Peri i Lord riješili homerovsko pitanje zahvaljujući epu „Ženidba Smajlagića Meha“ Avda Mededovića koji ima preko dvanaest hiljada stihova. Davno je neko rekao da je Lim krvotok crnogorske književnosti, jer u Limskoj dolini rođeni su najznačajniji crnogorski pisci Mihailo Lalić, Miodrag Bulatović, Čamil Sijarić, Risto Ratković, Radovan Žigović, Hussein Bašić... Samo u Bijelom Polju rođena su tri velikana jugoslovenske književnosti Ratković, Sijarić i Bulatović. Zbog toga i ne čudi činjenica što su Ratkovićevе večeri poezije, započete 1970. godine, prerasle u najznačajnije pjesničke svetkovine na prostoru bivše Jugoslavije. Učešće na ovoj manifestaciji predstavlja čast, a nagrade prestiž. Kultura i umjetnost prevazilaze nacionalne granice, tako da ona pozicionira Bijelo Polje i Crnu Goru na karti važnih kulturnih manifestacija - kazao je Smolović.

V. ŠABANOVIĆ

Sa otvaranja Ratkovićevih večeri poezije

Dan u znaku magičnih driblinga duha Boža Koprivice

Prvi dan Ratkovićevih dana poezije obilježila su dva programa čiji je glavni akter bio dramaturg i književnik Božo Koprivica. U jutarnjim satima, nadaleko čuveni čovjek gesta, linije i filmskog reza, ali i fanatični zaljubljenik u fudbal i fudbalski klub Partizana, razgovarao je sa novinarom Vanjom Kovačevićem. Teme razgovora bile su fudbal, igra, djetinjstvo, Nikšić, Beograd, literatura i pisci koji su obilježili

drugu polovinu dvadesetog vijeka - Kiš, Kovač, Pekić, esej... Koprivica, kao u uvijek, duhovit, lucidan, zavodljiv, bespoštedan i prema sebi i prema drugima. Originalnost, specifična energija i snaga s notom melanhonije kada govori o vremenima kada su živjeli fudbaleri, pisci ljudi bolji od ovih današnjih, obilježili su književno druženje sa čovjekom za kojeg je „lopta mjesto u kome se sažimaju vremena

i prostori“, „fudbal način funkcionisanja svijeta“ a „pisanje iz stida - način radanja velike literature“. - Esaj počinje iz okolice i strasne želje za pripovijedanjem. Pokušavam da dribling iz djetinjstva, ulični dribling, prevedem u tekst. Pisanje, pisac? Nikad to nijesam uzimao baš ozbiljno. I sad mi je smiješno, dobro, čudnovato, kada kažu pisac Božo Koprivica. Ne osjećam se

sve najbolje rasipa u pijesak, u morske talase. Esaj gordo zna da ono najbolje u duši i ostane. U tijelu i duši ostane - kazao je Koprivica. U posljednjim satima o djelima i životu Boža Koprivice govorili su književnici Baša Brković i Sinan Gurdžević.

Pjesnik koji čini da je svijet opet mlad

Predanost poeziji, kosmopolitski duh, duboki filozofski uvidi, vanserijska vještina u jeziku karakterišu cijeli opus Marka Pogačara, mladog pjesnika i jednog od najvažnijih stvaralaca postjugoslavenske književnosti, kazao je predsjednik žirija 48. Ratkovićevih večeri poezije Andrej Nikoladis, na dodjeli nagrade Risto Ratković u Bijelom Polju.

"U regionalnom kontekstu 'Risto Ratković' je ako ne jedina, onda najznačajnija nagrada, koja privlači sve pisce iz regiona, a ove godine za najbolju knjigu u Crnoj Gori, Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini proglašena je 'Zemlja, zemlja' Marka Pogačara", kazao je on.

Nikoladis je, obrazlažući odluku, istakao da Pogačar zna mnogo o poeziji, filozofiji, kulturalnoj teoriji i da su njegove pjesme radost za univerzitetske profesore, koji se na njihovom primjeru mogu baviti arheologijom ideja.

"To je ono što rade dobri pjesnici, poput Pogačara. Ono što od njih dobijamo nije tek mudrost i ljepota, nego i sloboda, radikalna otvorenost. Takvi pjesnici čine da je svijet opet mlad, a vrijeme ponovo ono prije nego što smo potrošili sve mogućnosti. Poeziju Marka Pogačara pratim od njegove prve knjige koju je dobio od tadašnjeg zajedničkog urednika Kruna Lokotara", kazao je Nikoladis, dodajući da se ispostavilo da je Lokotar bio u pravu kada mu je knjigu predstavio ne kao najavu, već objavu velikog talenta, te da u godinama koje su prošle ovaj pisac postao nezaobilazan pjesnik savremene hrvatske i postjugoslavenske književnosti, izvrstan pisac kratkih proznih formi, lucidan ese-

Predanost poeziji, kosmopolitski duh, duboki filozofski uvidi, vanserijska vještina u jeziku karakterišu cijeli opus Marka Pogačara, dobitnika Ratkovićeve nagrade

jista, uticajna intelektualna figura, budući klasik. On je naglasio da tek dolazi vrijeme u kojem će Marko Pogačar postati Marko Pogačar.

Pogačaru je nagradu uručio predsjednik Skupštine opštine Abaz Dizdarević.

"Nagrade ne zaslužuju i ne primaju pjesnici, zaslu-

žuju ih samo knjige pjesama i primaju ih knjige pjesama. Budući da knjige najčešće nemaju ruke, ja zahvalno primam ovu vrijednu i važnu nagradu u ime tog dotičnog rukopisa", kazao je Pogačar. On je istakao da je, bez lažne skromnosti srećan što je dobitnik na-

grade Risto Ratković.

Ratkovićeve večeri poezije od 3. do 5. septembra kroz 30 kulturnih događaja okupile su ove godine veliki broj pjesnika iz zemlje i inostranstva.

Pokrovitelji manifestacije su Opština Bijelo Polje i Ministarstvo kulture.

Promocija knjige "Crno igralište"

"Balša Brković ima kaj retorički nerv. Ima dar za karnevalizaciju, za slobodu forme. Rima kao komentar, rima kao oblak, da se nešto tragično oveseli", kazao je publicista Božo Koprivica na promociji knjige prošlogodišnjeg laureata nagrade Risto Ratković Balše Brkovića.

"Nema života bez promjene ritma, bez odaha. Evo, mogu da rimujem kad mi se ustihuje, i zato B.B. valja čitati uz Bokerinijevu 'Noćnu muziku Madrida', ili 'Rumunske igre' Bele Bartoka, u izvođenju Avija Avitala na mandolini, ili uz Šabana Barjamovića, 'Andeo čuvar', ili uz Kerubinijevu 'Četvrtu sonatu za čelo', ili uz bjelopoljsku Sjedi Hajra kraj bunara, i božanstveni glas Olivera Tičević, koja sve instrumentale može da otpjeva", kazao je Koprivica. Knjiga je objavljena prije nekoliko dana, u izdanju JU Ratkovićeve večeri poezije. Brković je izrazio zadovoljstvo što je njegova knjiga objavljena u okviru tako značajne manifestacije.

"Prvu knjigu sam objavio prije 33 godine, i današnji pogled Boža Koprivice bio mi je veoma zanimljiv, a vezan je za razvojni put moje poezije od sredine osamdesetih pa do prošle godine, kada je i objavljena knjiga 'Crno igralište', koja je i nagrađena Ratkovićevom nagradom", istakao je Brković.

Pogačaru je nagradu uručio predsjednik Opštine Abaz Dizdarević - Foto: J.Četković

Sa promocije knjige poezije "Crno igralište" - Foto: J.Četković

ОРГАНИЗОВАН ПРИЈЕМ ЗА ДОБИТНИКА НАГРАДЕ „РИСТО РАТКОВИЋ”

Смоловић угостио Погачара

БИЈЕЛО ПОЉЕ – Предсједник општине Бијело Поље **Петар Смоловић** уприличио је пријем за овогодишњег лауреата награде „Ристо Ратковић” хрватског пјесника **Марка Погачара**, који је ово признање завриједио књигом „Земља, Земља”. Састанку је присуствовао и директор ЈУ Ратковићеве вечери поезије **Кемал Мусић**.

Смоловић је Погачару честитао на престижном признању и пожелио му успјех у наставку каријере, а Погачар је захвалио на пријему и истакао да му је ова награда изузетно значајна.

Марко Погачар рођен је 1984. године у Сплиту. На Филозофском факултету у Загребу дипломирао је компаративну књижевност и општу повијест. На За-

Мусић, Погачар и Смоловић

гребачком свеучилишту тренутно похађа докторски студиј књижевности, културе, изведбених умјетности и филма. Поезију, есејистику и књижевну критику редовно

објављује у домаћој и иностраној периодици, на интернету, и на Трећем програму Хрватског радија. Преводио је с енглеског језика, углавном савремену америчку лирику. Уредник је у књижевном часописа „Quo gum” и замјеник главног уредника у двонедјељнику за културна и друштвена збивања „Зарез”. Пјесничке, преводачке и публицистичке наслове уређује за више хрватских издавача. Члан је програмског одбора Горановог прољећа. Свира бубњење у постпанк бенду „Диско”. Објавио је књиге „Лијавице над Санта Крузом”, „Посланице обичним људима”, „Предмети”, „Јер ми смо многи”, „Атлас снова”, „Црна покрајина”, „Бог неће помоћи”, „Југотон гори”, „Слијепа карта” и „Земља, Земља”.

М.Н.

RATKOVIĆEVE VEČERI POEZIJE

URUČENA NAGRADA MARKU POGAČARU

Hrvatski pjesnik **Marko Pogačar** ovogodišnji je dobitnik međunarodne književne nagrade **Risto Ratković**, koja se dodjeljuje u okviru manifestacije **Ratkovićeve večeri poezije**, koje su se od 3. do 5. septembra po 48. put održale u Bijelom Polju.

„Predanost poeziji, kosmopolitski duh, duboki filozofski uvidi, vanserijska vještina u jeziku karatkerišu cijeli opus Marka Pogačara, mladog pjesnika i jednog od najvažnijih stvaralaca postjugoslovenske književnosti“, kazao je predsjednik žirija 48. **Ratkovićevih večeri poezije** **Andrej Nikolaidis**, na dodjeli nagrade *Risto Ratković* u Bijelom Polju.

ПОЧЕЛЕ 48. РАТКОВИЋЕВЕ ВЕЧЕРИ ПОЕЗИЈЕ У БИЈЕЛОМ ПОЉУ

Изложена дјела Памука и Петерсона

Више од 50 наслова у издању ЈУ „Ратковићеве вечери поезије” изложено је јуче на Сајму књига, који је отворен у оквиру једне од наших најзначајнијих пјесничких манифестација, 48. Ратковићевих вечери поезије у Бијелом Пољу. Управо је сајам књига означио почетак ове тродневне манифестације, која окупља неке од најзначајнијих поета из земље и региона, као и младе пјесничке снаге којима је деценијама уназад ова светковина поезије одскочна даска.

Међу дјелима црногорских аутора, као и књижевника из региона, нашла су се и два свјетска имена, Орхан Памук и Дон Патерсон, чија су дјела преведена и објављена у

издању Ратковићевих вечери поезије.

— Поред организовања ове манифестације, која је и ове године интернационалног карактера, најважнији сегмент рада наше установе управо јесте издавачка дјелатност, зато смо и одлучили да на овогодишњем сајму представимо и промовишемо сва наша издања. Поред књига Памука и Патерсона, свакако је важно истаћи да сви љубитељи књижевности могу пронаћи књиге свих добитника награде „Ристо Ратковић” од 2012. године, као и Алманах Ратковићевих вечери поезије, који представља пресјек свјетског пјесништва, јер су се у њему нашли пјесници из разних др-

жава, чије су пјесме објављене на нашем, енглеском и њиховом матерњем језику — навео

Са сајма књига

је **Кемал Мусић**, директор ЈУ „Ратковићеве вечери поезије”.

Он је додао да се на сајму могу наћи и антологије црногорске, српске, хрватске и босанско-херцеговачке поезије, Избор из црногорске кратке приче, Антологија женске црногорске поезије, студије о Миодрагу Булатовићу, Ристу Ратковићу, као и дјела бројних домаћих аутора.

— Цијене књига су симболичне, јер нама није примат зарада, већ промоција прије свега црногорских аутора, али и књижевника из региона и свијета — подвукао је Мусић.

Сајам књига биће отворен наредна три дана у Кући Риста Ратковића.

М.Н.

Разговор у кафеу са Божом Копривицом

Драматург и писац **Божо Копривица**, на кога многи кажу човјек геста, линије и филмског реза, али и један од најстраственијих навијача Партизана, један је од наших најзначајнијих стваралаца, који на веома специфичан начин износи своја виђења живота. Стваралаштво Боже Копривице у потпуности је везано за фудбал, кроз који начиње неке есенцијалне и важне теме и износи истине о свијету, а више о животу ове оригиналне личности у нашој књижевности поштоваоци његовог стваралашта јуче су имали прилику да чују у оквиру програма „Кафа са писцем” у оквиру 48. Ратковићевих вечери поезије.

О лопти, која је одредила биографију Копривице, о игри и фудбалу, Никшићу и Београду, као и о књижевницима Кишу, Ковачу, Пекићу уз које је сазријевао, Божо Копривица разговарао је са **Вањом Ковачевићем**. Сви они који су јуче имали прилику да упознају Копривицу могли су схватити са он узима игру као социолошки феномен, преко којег објашњава слободу, Копривица од фудбала прави литературу, за њега је то естетско опредјељење. Оригинално, специфична енергија и снага обиљежили су и ово књижевно дружење са Копривицом, за којег је „лопта мјесто у коме се сажимају времена и простори”, „фудбал начин функционисања свијета”, „писање из стида — начин рабања велике литературе”.

М.Н.

Bijelo Polje

Ponedjeljak, 3. septembar 2018.

Kuća Rista Ratkovića

Ratkovićeve večeri poezije - Mali sajam velikih knjiga, početak u 9 sati.

Kafe "Klik"

Ratkovićeve večeri poezije - Kafa sa piscem, govore pisac Božo Koprivica i novinar Vanja Kovačević, početak u 10 časova.

Kuća Rista Ratkovića

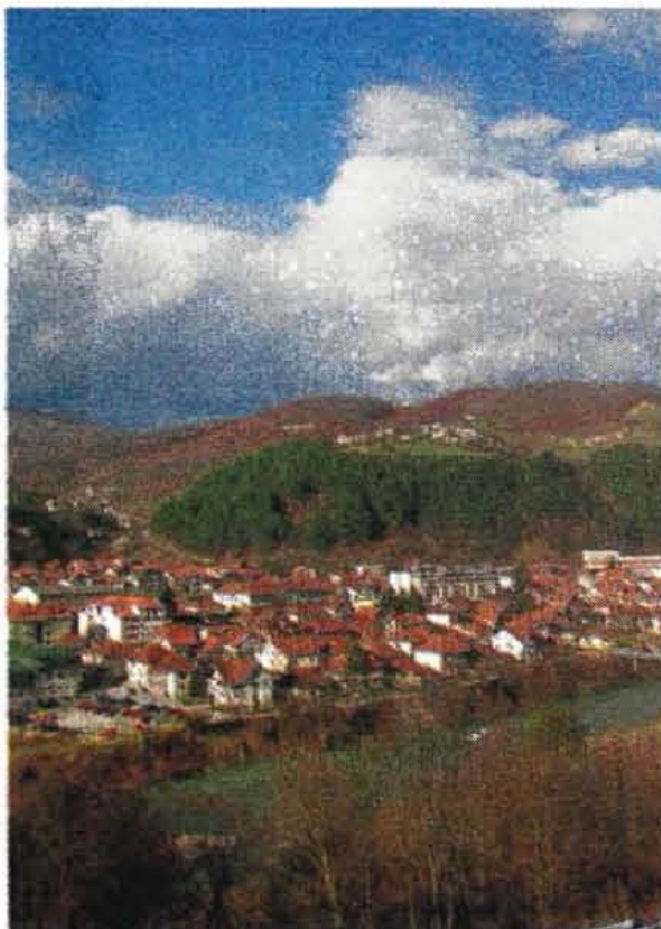
Ratkovićeve večeri poezije - Kreativna radionica od 11 sati.

Biblioteka Ćamil Sijarić

Ratkovićeve večeri poezije - Rod i dom, razgovor Safet Sijarić i Milorad Durutović, početak u 11 časova.

Biblioteka Miodrag Bulatović

Ratkovićeve večeri poezije - Krugovi na

vodi - nastup poznatih pisaca učestvuju: Laslo Blašković, Amar Mulabegović, Elvedin Nežirović, Nedžad Ibrahimović, Radoman Čečević, Adnan Repesa i Kemal Music, početak u 14 časova.

Kuća Rista Ratkovića

Ratkovićeve večeri poezije - San ulice, Božo Koprivica, portret, govore Sinan Gudžević, Blaša Brković i autor početak u 17 časova.

Centar za kulturu

Ratkovićeve večeri poezije - Međunarodno pjesničko veče, početak u 19 časova, velika sala.

Centar za kulturu

Ratkovićeve večeri poezije - Svečano otvaranje 48. RVP nastupa gradski hor, a biće prikazan i 15-minutni film o Ristu Ratkoviću, početak u 20 časova. Nakon toga koncert Đorđa Davida.

Izložba

Galerija Centra za kulturu

Ratkovićeve večeri poezije - Izložba umjetničkih instalacija Jusufa Hadžifezovića biće otvorena od 18 časova.

Utorak, 4. septembar 2018.

Kuća Rista Ratkovića

Ratkovićeve večeri poezije - Mali sajam velikih knjiga, početak u 9 sati.

Kafe "Klik"

Ratkovićeve večeri poezije - Kafa sa piscem, govore pisac Sinan Gudžević i novinar Vanja Kovačević, početak u 10 časova.

Kuća Rista Ratkovića

Ratkovićeve večeri poezije - Kreativna radionica od 11 sati.

Park pjesnika

Ratkovićeve večeri poezije - Program za mlade pjesnike: nastupa Gradski hor, promocija knjige prošlogodišnjeg pobjednika, početak u 12 časova.

Centar za kulturu

Ratkovićeve večeri poezije - Susret sa zavčajnim piscem Bešišom Ljuškovićem, velika sala od 16.30 sati.

Kuća Rista Ratkovića

Ratkovićeve večeri poezije - Međunarodno pjesničko veče, početak u 18 časova.

Pozorište

Etno selo Vuković

Ratkovićeve večeri poezije - Predstava Hasanaginica biće odigrana od 20 časova.

Srijeda, 5. septembar 2018.

Kuća Rista Ratkovića

Ratkovićeve večeri poezije - Mali sajam velikih knjiga, početak u 9 sati.

Kafe "Klik"

Ratkovićeve večeri poezije - Kafa sa piscem, govore pisac i kritičar Dobrivoje Stanojević i novinar Vanja Kovačević, početak u 10 časova.

Kuća Rista Ratkovića

Ratkovićeve večeri poezije - Kreativna radionica od 11 sati.

OŠ Risto Ratković

Ratkovićeve večeri poezije - Pjesnički čas u osnovnim školama u 10 časova.

OŠ Dušan Korać

Ratkovićeve večeri poezije - Pjesnički čas u osnovnim školama u 12 časova.

OŠ Vladislav SI Ribnikar

Ratkovićeve večeri poezije - Pjesnički čas u osnovnim školama u 14 časova.

Kuća Rista Ratkovića

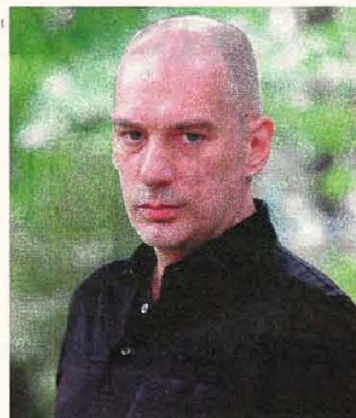
Ratkovićeve večeri poezije - Promocija knjige "Efekat leptira" prošlogodišnje dobitnice Nagrade Risto Ratković, Tanje Kragujević od 13 časova.

Kuća Rista Ratkovića

Ratkovićeve večeri poezije - Promocija knjige prošlogodišnjeg dobitnika Nagrade Risto Ratković, Balše Brkovića od 15 časova.

Kuća Rista Ratkovića

Ratkovićeve večeri poezije - Promocija knjige "Lako prizemljenje" Dona Patersona u 16 časova.

Kuća Rista Ratkovića

Ratkovićeve večeri poezije - Međunarodno pjesničko veče, učestvuju: Tanja Bakić (MNE); Piter MlKeri (Škotska); Tanja Kragujević (Srbija); Tatjana Danilijac (Rusija); Vladimir Martinovski (Makedonija) i Evgenijus Kasjanovič (Poljska); početak u 19 časova.

Kuća Rista Ratkovića

Ratkovićeve večeri poezije - Dodjela nagrade Risto Ratković od 20 sati i 30 minuta.

Ponedjeljak, 25. jun 2018.

Pobjeda

Direktor JU
„Ratkovićevih
večeri poezije“
Kemal Musić

Direktor „Ratkovićevih večeri poezije“ Kemal Musić najavljuje ovogodišnju manifestaciju

Bez trgovine i namještanja tezge

„Ratkovićevih večeri poezije“, prema riječi Kemal Musića, imaju dobru osnovu. Zbog toga, kako kaže, traju 48 godina.

- Zbog toga i jesu od posebnog nacionalnog značaja. Međutim, neophodno je neprekidno unaprjeđivanje kulturne ponude, unaprjeđivanje kulturnih sadržaja koji će zainteresovati sve više zahtjevnju književnu publiku. Raznovrsnost i kvalitet sadržaja su osnov funkcionisanja Javne ustanove „Ratkovićevih večeri poezije“ – istakao je Musić.

To je, kako je rekao, bilo polazište koncipiranja i ovogodišnje manifestacije.

- A onda, tu je i otvorenost prema dobroj književnosti. I samo književnosti. Bez ikakvih primjesa. Bez trgovine. Bez nagodbe. Bez namještanja tezge. Vrata Ratkovićevih kuće otvaraju se umjetnosti – kazao je Musić.

Svjetski pjesnici u Bijelom Polju

PODGORICA – Književna manifestacija „Ratkovićevih večeri poezije“ biće održana od 3. do 5. septembra, a predstaviće se renomirani pjesnici iz regiona, Evrope i svijeta. To je u razgovoru za Pobjedu najavio direktor JU „Ratkovićevih večeri poezije“ Kemal Musić i obećao da će biti priređeni programi koji će prikazati najkvalitetniju sliku crnogorske i internacionalne umjetnosti.

Glavni programi manifestacije, uz dodjelu nagrade „Risto Ratković“, biće predstavljanje knjige Dona Patersona „Lako prizemljenje“, koja će ovih dana biti štampana u izdanju RVP. U planu je, prema riječima Musića, prikazivanje dokumentarnog filma o Ristu Ratkoviću, zatim predstavljanje nove knjige Boža Koprivice „San ulice“ (u izdanju RVP) i knjiga prošlogodišnjih dobitnika nagrade „Risto Ratković“ Tanje Kragujević i Balše Brkovića.

- Jedan od važnih segmenata ovogodišnje manifestacije biće i specifično, multimedijal-

Glavni programi manifestacije, uz dodjelu nagrade „Risto Ratković“, biće predstavljanje knjige Dona Patersona „Lako prizemljenje“

no, predstavljanje učesnika na raznim lokacijama. Jer, Bijelo Polje je grad kulture, grad književnosti i odlučili smo da tokom trajanja manifestacije svi koji se nadu u Bijelom Polju od 3. do 5. septembra, kako se to kaže, žive poeziju – rekao je Musić.

PREGLED KRETANJA

Musić ističe da je ove godine akcenat stavljen na najznačajnije pjesnike iz Evrope i svijeta. Osim Škota Dona Patersona, jednog od najboljih evropskih pjesnika, ovogodišnje „Ratkovićevih večeri poezije“ proteći će u znaku englesko-američke pjesnikinje Džoan Argento, luksemburško-njemačkog pisca Gi Helmingera, Ruskinje Tatjane Danilijac, Erika Lindnera iz Holandije, Amerikanke Dženerifer Viijs, Bojka Lambov-

skog iz Bugarske, Škota Gerija Kembridža, Niltona Santjaga iz Perua, Škota Pitera Mekkerija i pisaca sa prostora bivše Jugoslavije.

- Pripremili smo i almanah 48. „Ratkovićevih večeri poezije“, u kojem će se naći pjesme na maternjem, engleskom i crnogorskom jeziku učesnika manifestacije. To će biti jedan svojevrsan pregled kretanja savremene poezije u svijetu – najavio je Musić.

I ove godine je, kako je istakao, veliko interesovanje pjesnika za konkurs za nagradu „Risto Ratković“.

- Nagrada se dodjeljuje za najbolju knjigu u Crnoj Gori, Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini. To je najveća pjesnička nagrada na pomenutom prostoru. Ko dobije ovu nagradu, dobija i udobno mjesto u južnoslovenskom

pjesništvu – rekao je Musić.

NEŠTO NOVO

Žiri koji odlučuje o nagradi mijenja se svake godine. Čine ga dva člana iz Crne Gore i po jedan iz Srbije, Hrvatske i Bosne i Hercegovine. Prema riječima Musića, članovi ne znaju jedni za druge, niti se njihova imena objavljuju do zvanične odluke o laureatima.

- Žirijem koordinira sekretar koji, nakon što dobije rezultate svih članova, zajedno sa predsjednikom žirija izvrši bodovanje, nakon čega bude održana sjednica, gdje se sumira kompletan rad. To se do sada pokazalo dobro i taj princip rada žirija smo zadržali i ove godine – rekao je Musić.

On napominje da je od formiranja ustanove „Ratkovićevih večeri poezije“ 2012. godine stalno bilo određenih konceptijskih promjena.

- Veoma je poželjno svake godine osvježiti „Ratkovićevih večeri poezije“ sa nečim novim. Tako i ove, imaćemo novi scenario i novi vizuelni doživljaj manifestacije – kazao je Musić.

J.N.

УРУЧЕЊЕМ НАГРАДЕ АУТОРУ ДЈЕЛА „ЗЕМЉА, ЗЕМЉА“ ЗАВРШЕНЕ
48. „РАТКОВИЋЕВЕ ВЕЧЕРИ ПОЕЗИЈЕ“ У БИЈЕЛОМ ПОЉУ

Погачар велики стваралац постјугословенске књижевности

Погачар и Диздаревић

Уручењем награде „Ристо Ратковић“ хрватском pjesнику Марку Погачару прекино је у Кући Риста Ратковића у Бијелом Пољу, спуштена је завјеса на престижну међународну културну манифестацију. Лауреату 48. „Ратковићевих вечери поезије“ признање је уручио председник СО Абаз Диздаревић.

У регионалном контексту „Ристо Ратковић“ је ако не једина, онда најзначајнија награда, која привлачи све писце из региона, а ове године за најбољу књигу у Црној Гори, Србији, Хрватској и Босни и Херцеговини проглашено дјело „Земља, земља“ Марка Погачара. Преданост поезији, космополитски дух, дубоки филозофски увиди, вансеријска вјештина у језику карактеришу цијели опус Марка Погачара, младог pjesника и једног од најважнијих стваралаца постјугословенске књижевности – казао је Андреј Николаидис, образлажући одлуку жирија.

Погачар је истако да га награда, заиста радује и да му много значи.

– Награде не заслужују и не примају pjesници, заслужују их само књиге pjes-

Најљепши почетак школске године

Сусрет са великим pjesницима најљепши је почетак школске године, а управо су тако прве школске дане провели и ученици основних школа „Душан Кораћ“, „Ристо Ратковић“ и „Владислав Сл. Рибникар“. Своје стихове су дјеци називали Александар Обрадовић, Муниб Сијарић, Слободан Зоран Обрадовић, Блага Журић, Велимир Рулевић и Бешир Љушковић, а осмијехе на лицу дјеце је измаио и водитељ програма Драгиша Симовић.

сама и примају их књиге pjesама. Будући да књиге најчешће немају руке, ја захвално примам ову вриједну и важну награду у име тог дотичног рукописа, казао је Погачар, захваљујући члановима овогодишњег жирија, као и организаторима „Ратковићевих вечери поезије“.

Послије првог буђења

У оквиру програма „Послије првог буђења“ 48. Ратковићевих вечери поезије, промовисана је нова књига изабраних pjesама, књижевника и публицисте Балше Брковића. Књига је објављена прије неколико дана, у издању ЈУ Ратковићеве вечери поезије, а њен аутор је добитник прошлогodiшње награде „Ристо Ратковић“.

– Прву књигу сам објавио прије 33 године, и данашњи поглед Божја Копривице био ми је веома занимљив, који је везан за развојни пут моје поезије од средине осамдесетих па до прошле године, када је и објављена књига „Црно игралиште“, која је и награђена Ратковићевом наградом – нагласио је Брковић.

Дјела о којима пише

Књижевност је неухватљива, она лети изнад нас, посматра нас и смеје се сваком нашем читању, а сваки покушај њеног ограничавања је немогућ, сматра доктор филолошких наука и књижевник, али прије свега књижевни критичар, Добривоје Станојевић. Говорећи о књижевности и књижевној критици, Станојевић је истакао да се у свом раду ослања на Ингареднов

став и да управо на тај ингаредновски начин освјетљава дјела о којима пише.

– Смисао књижевне критике јесте упознавање са неким дјелом, а како би Ингарден рекао исписивање свог доживљаја дјела и проналажење оног новог у њему, јер ако у некој књизи пронађеш и мрвицу нечега што је ново то је онда близу генијалности – појаснио је Станојевић.

Николаидис је казао да Погачар зна много о поезији, филозофији, теорији културе и да су његове pjesме радост за универзитетске професоре, који се на њиховом примјеру могу бавити археологијом идеја. То је оно што раде добри pjesници, попут Погачара. Оно што од њих добијамо није тек мудрост и љепота, него и слобода, радикална отвореност. Такви pjesници чине да је свијет опет млад, а вријеме поново оно прије него што смо потрошили све могућности – казао је Николаидис.

Књига „Лако приземљење“ истакнутог аутора Дон Патерсона, промовисана је у оквиру програма овогодишњих Ратковићевих вечери поезије. Дјело Патерсона објављено је 2003. године, а у њему се налази 37 pjesама које су мјешавина енглеског и шкотског језика, и превода на друге језике.

– Врло интересантно мјесто и град, присутни су pjesници из разних земаља и то даје велики значај овој манифестацији. Организација фестивала је одлична. Патерсон је веома интересантан pjesник, и треба бити срећан јер га је превела Тања Бакић – казао је Питер Мк Кери, који је у оквиру промоције говорио о дјелу Патерсона.

Међународно pjesничко вече „Енога, по мору тече Лим“, посљедње у оквиру овогодишњих 48. Ратковићевих вечери поезије, одржано је у дворишту куће Риста Ратковића.

У оквиру програма представили су се, из Црне Горе Тања Бакић, Македоније Владимир Мартиновски, Пољске Евгенијус Касјановић, Русије Татјана Данилијанц и Шкотске/САД-а Питер Мк Кери.

М.Н.

OTVORENE 48. RATKOVIĆEVIH

Poezija je st životima ljudi

✉ Sonja Ičević

Zahvaljujući Ratkovićevim večerima poezije u Bijelom Polju svakog septembra poezija postaje dio žive stvarnosti grada, u koji se tokom trajanja ove manifestacije dolazi kao u pjesničku prijestonicu regiona, kazao ministar Bogdanović.

Tokom skoro pedeset godina postojanja gosti Ratkovićevih večeri poezije bili su svi stvaraoci koji znače nešto u pjesništvu Crne Gore i okruženja, dajući doprinos u čuvanju tradicije stihotvorstva, koju su u crnogorskoj istoriji stvarali ne samo pjesnici već i vladari, kazao je otvarajući 48. izdanje književnog festivala ministar kulture **Aleksandar Bogdanović**.

On je, na svečanosti koja je upriličena u Velikoj sali Centra za kulturu kazao da zahvaljujući Ratkovićevim večerima poezije u Bijelom Polju svakog septembra poezija postaje dio žive stvarnosti grada, u koji se tokom trajanja ove manifestacije dolazi kao u pjesničku prijestonicu regiona.

■ AUTENTIČNE POETIKE

“Iako od Njegoša do Ratkovića crnogorska poezija ne bilježi domete koji bi se mogli ravnati sa stvaralaštvom ova dva velikana, poezija je bila stalno prisutna u ži-

votima ljudi ovih prostora, koji su uz gusle slavili vojevanja, tužbalicama ispraćali bližnje, ali se i radovali životu pastoralnim i veselim stihovima bogatog usmenog stvaralaštva”, kazao je Bogdanović.

Zahvaljujući književnim stvaraocima ovog kraja, smatra ministar kulture, održavan je dosluh sa tradicijom kroz autentične poetike, koje su bile u dosluhu sa književnim istraživanjima njihovih vremena – od tamne metafizičnosti Ratkovićevog lirizma i neosimboličkog traganja **Blaža Šćepanovića** u poeziji, do takođe inovativnog proznog stva-

IAKO OD NJEGOŠA DO RATKOVIĆA CRNOGORSKA POEZIJA NE BILJEŽI DOMETE KOJI BI SE MOGLI RAVNATI SA STVARALAŠTVOM OVA DVA VELIKANA, POEZIJA JE BILA STALNO PRISUTNA U ŽIVOTIMA LJUDI OVIH PROSTORA

VIĆEVE VEČERI POEZIJE

talno prisutna u di s ovih prostora

Manifestaciju je otvorio ministar kulture

ralaštva Čamila Sijarića i Mi-
odraga Bulatovića.

"I uistinu, najznačajniji ov-
dašnji dvadesetovjekovni knji-
ževni stvaraoci pokazali su ka-
ko iskustvo prostora - ukorjenje-
no u njegove istorijske, mitske i
arhitektonske slojeve - može da se
odrazi u savremenom umjetnič-
kom stvaralaštvu. Takva tradici-
ja jeste ono što obavezuje na po-
seбно senzibilan odnos prema
recentnom književnom stva-
ralaštvu, njegovoj promociji i
afirmaciji, kao i prema sve ra-
zudenijem teorijsko-kritičkom
tretiranju poezije i ostalih for-
mi književnog teksta", kazao je
Bogdanović.

Na otvaranju je govorio i pred-
sjednik Opštine Bijelo Polje Pe-
tar Smolović, koji je istakao da

se različite sredine najbolje pre-
poznaju po umjetnosti i kulturi,
prethodnica i predvodnica svih
segmenata života.

■ MJESTO NA KULTURNOM MAPI

"Bijelo Polje je sredina u kojoj
umjetnost i kultura imaju ute-
meljenje još od 12. vijeka, kada
je ovdje nastalo 'Miroslavljevo
jevanđelje', najznačajniji čir-
lički spomenik južnoslovenske
pismenosti. U Bijelom Polju su
harvardski profesori Milman
Peri i Albert Lord riješili home-
rovsko pitanje zahvaljujući epu
'Ženidba Smailagić Meha' Av-
da Mededovića, koji ima pre-
ko 12. 000 stihova", podsjetio je
Smolović.

Zbog kvaliteta i značaja, Opšti-
na Bijelo Polje i Ministarstvo kul-
ture snažno podržavaju ovu ma-
nifestaciju, dodao je Smolović.

"Odnosno, podržavamo kul-
turu i umjetnost koja prevazi-
lazi nacionalne granice i koja
pozicionira Bijelo Polje i Crnu
Goru na karti važnih kulturnih
destinacija. Ta podrška pogoto-
vo je došla do izražaja kada su
Ratkovićeve večeri poezije do-
bile status od posebnog znača-
ja za kulturu Crne Gore i kada
je 2012. godina formirana jav-
na ustanova Ratkovićeve veče-
ri poezije. Lokalna samoupra-
va će i dalje nastaviti da podrža-
va prave vrijednosti i vrhunsku
umjetnost", kazao je Smolović.

U muzičkom dijelu progra-
ma nastupili su Gradski hor,
a nakon otvaranja nastupio
je poznati rok muzičar Đorđe
David.

Svečanom otvaranju pret-
hodilo je međunarodno pje-
sničko veče, u okviru kojeg
su govorili Balša Brković,
Bojko Lambovski iz Bugar-
ske, bosansko-hercegovač-
ki autor Elvedin Neziro-
vić, Erik Lindner iz Holan-
dije, Geri Kembridž iz Škot-
ske, Fahredin Šehu (Kosovo)
i Gi Helminger (Njemačka/
Luksemburg).

ХРОНИКА РАТКОВИЋЕВИХ ВЕЧЕРИ ПОЕЗИЈЕ У БИЈЕЛОМ ПОЉУ

Марија најбоља млада пјесникиња

Млада пјесникиња **Марија Драгнић** добитница је прве награде Ратковићевих вечери поезије за пјеснике до 27 година, одлучио је жири овогодишње манифестације. Драгнићева је прву награду освојила за рукопис „Конфабулације“ који је добио највише оцјене петочланог жирија, који су чинили: предсједник **Андреј Николаидис**, **Лена Рут Стефановић**, **Добривоје Станојевић** (Србија), **Синан Гуцевић** (Хрватска) и **Нецад Ибрахимовић** (Босна и Херцеговина).

– Кажу да награде не чине књиге, нити књиге награде, већ да је писање поезије само по себи награда, а улога пјесника јесте да сачува сакралност поезије, а млада Марија, поријеклом Никшићанка, већ успијева у томе.

Образлажући одлуку **Лена Рут Стефановић** истакла је да Марија заправо писањем ствара један потпуно нови свијет, који је понуђен као алтернатива овом нашем.

Лауреаткиња Марија Драгнић захвалила је жирију који је препознао њен рад и труд и одлучио да га награди.

– Искрено, некако сам прижељкивала ову награду и надала сам јој се, јер већ трећи пут сам у Бијелом Пољу истим поводом. Много сам радила и заиста сам јако срећна и поносна што сам добитница награде која носи име великог пјесника **Риста Ратковића** – истакла је Драгнић.

Она је казала да је њен пјеснички израз експерименталан,

као и да је необично то што има чак четири лирска субјекта, два мушка и два женска, који представљају један мултипликовани лик који се касније слива у један глас и једну причу.

Друго мјесто на овогодишњем конкурс за пјеснике до 27 година припало је **Анђели Пендић**, из Београда, а треће **Армину Стефановићу**, из Сарајева.

Све је у животу пролазно

Када носите презиме **Селимовић** ви сте већ довољно у свијету поезије, пјесме и књиге уопште, а прошлогодишња добитница награде Ратковићевих вечери поезије за пјеснике до 27 година **Емина Селимовић** својом књигом „Адемове сузе“ већ је оправдала своје презиме. Млада Емина из Зенице у оквиру 48. Ратковићевих вечери поезије промовисала је збирку пјесама шаљући својом поезијом јако важну поруку да је све у животу пролазно.

– Шта год нас у животу заде-си, можемо пронаћи начин да се изборимо са тим, јер некако све прође, а оно што је наша судбина сигурно ће доћи до нас, јер је то једино од чега не можемо побјећи – поручила је Емина.

Она је нагласила да се њена награђена књига „Адемове сузе“ супроставља оном културолошком – да мушкарци не плачу.

– А они заправо много плачу, и доказ за то је први човјек на земљи који када је протјеран из раја прво је заплакао. Његове сузе су биле катарзичне, а са

Награде за младе ауторе

психолошког аспекта сматрам да су и моје пјесме катарзичне, јер све што сам проживјела и доживјела преточила сам у поезију и ослободила га се – подвукла је Емина.

Из љубави преводи поезију
Књижевника и филолога **Синана Гуцевића**, љубитељи и поштоваоци умјетности су имали прилику да упознају као преводиоца, човјека који из љубави и страсти преводи поезију и неке важне текстове, водећи првенствено рачуна да се то допадне њему самом.

Неко је једном рекао да је превођење други по старости занат, без којег не би било ни оног првог, а како је данас истакао и **Синан Гуцевић** – то је занат без којег не би постојала свјетска књижевност и без којег би они који не знају језике остали ускраћени за ванвременска књижевна дјела.

– Тежак је то занат, чак може да и узалудан за онога ко преводи, а ипак добро дјело за оне који ће читати. Превођењем једног дјела мора се казати оно што стоји у оригиналу, али не нужно тачно онако како је рекао писац. То је откривање других, туђих свјетова, повезивање аутора и читалаца – појаснио је данас Гуцевић. Он је говорио и о језику и истакао да је и скавац и ијекавац, откад је проговорио.

– Рођен сам у крају гдје се на јединствен начин мијешају екавица и ијекавица. Тамо се каже у једнини „дијете“, а у множини „деца“! „Месец“, али „мијена“: месечева мијена. Мени прелазак с екавице на ијекавицу није неприродан, а најприродније ми је да их у говору мијешам, рекао је књижевник и преводилац.

М.Н.

INTERVJU: Marko Pogačar, dobitnik književne nagrade „Risto Ratković“

Obećao sam ranije, jer ga nije moguće niti pošteno prešutjeti, vratiti se na jedno neslavno poglavlje nagrade „Risto Ratković“. Ne prihvatiti nagradu „Risto Ratković“ značilo bi ostaviti u jednim jednim zločinačkim, krvavim rukama čitavu jednu važnu povijest. Nije, na kraju, prema Ratkovićevoj uspomeni pošteno da se prepusti jednoj protuvi

Poezija je uvijek oružje, ali prilično svojeglavo

Zvijer poezije je gluvi svežder

POBJEDA: Postoje li pjesme ili pjesnici koje/koji su oslobađali u Vama stvaralačku moć?

POGAČAR: Svakako. Ne vjerujem da postoji relevantno pjesništvo koje nije proizašlo iz čitanja, koje nije rezultat neke vrste tjeskobe utjecaja. Literatura ne pada na papir s neba ili iz neke naše privatne, lične zalihe književnog genija. Njezin je nastanak rezultat kompliciranog procesa,

jednog često zanemarenog rada, čiji je osnovni dio upravo čitanje i kritička refleksija pročitanoga. Trudio sam se i trudim se da čitam što više pjesništva, a i manje-više svega ostalog, iz što različiti-
jih tradicija, i čini mi se da je sve to ostavilo nekakav trag, makar i sitan, nevidljiv zarez u uvijek tek djelomično rješivoj jednakdžbi pjesničke riječi. Značajni su za mene tako bili pjesnici njujorške škole

i američkog undergrounda, Celan i Ingeborg Bachmann, Šalamun, Maleš i Dragojević, ali i Dilan, Lou Rid i Rundek, Štulić i Dedić i Džoe Stramer, punk i Alan Ford, Bolaño i Handke i Bernhard ili Marlon Džejms. Ne pravim razliku: zvijer poezije je gluvi svežder, pije sa svih dostupnih izvora, bez razlike, pozvana ili nepozvana, svjesna ili ponekad posve lišena spoznaje o tom prisvajanju.

Pjesma se može rastaviti i sastaviti, kao i bilo koji drugi pakleni stroj

POBJEDA: Koja je pjesma dobra, a koja loša?

POGAČAR: To je iznimno teško reći, a opet, vjerujem, sasvim moguće negdje duboko iznutra znati. Pjesma, ipak, nije nikakav mistični objekt ili što slično – ona se može prilično precizno rastaviti i sastaviti, kao i bilo koji drugi pakleni stroj. Svejedno, njena je udarna igla, osigurač koji je u punoj razornoj moći oslobađa, negdje u neuhvatljivom području promjene koju inducira, u iskri viđenja nasuprot rutini prepoznavanja.

Marko Pogačar

Marko Pogačar ovogodišnji je dobitnik nagrade „Risto Ratković“ za knjigu „Zemlja, zemlja“ koja je objavljena u izdanju Fakture iz Zagreba. Za Pobjedu govori o književnim nagradama koje postaju nevažne tek kad imaš, prividu izučenog pjesničkog zanata, Ristu Ratkoviću koji je mrtav i ne može braniti svoje ime i djelo od jedne neslavne epizode u povijesti prestižne književne nagrade koja nosi njegovo ime.

POBJEDA: Biti umjetnik znači ne računati na nagradu koja bi mogla da dođe spolja, ali priznanja djelima moraju da gode. U tom kontekstu kako doživljavate književnu nagradu koja nosi ime pjesnika Rista Ratkovića? Da li ste tu „presudu“ očekivali?

POGAČAR: Odmah ću na početku pobjeći u citat. Mirko Kovač u jednoj ranoj skici piše, obraćajući se nešto šire shvaćenom intelektualcu: Žao mi je svih onih intelektualaca koji gledaju na jedno oko, koji primaju počasti a prave se kao da im nije do njih. Tek imajući to u vidu, mogu reći da malo držim do književnih nagrada, pogotovo poznavajući prilično dobro mehanizme kojima se one često dodjeljuju, ali ne pada mi na pamet da poričem da mi je drago kada su moje knjige nagrađene, da me to raduje. Ili, još jedan citat, ovaj put parafraziram po sjećanju Mikija Manojlovića, koji reče nešto poput: nagrade su potpuno nevažne jednom kada ih imaš. Ovu konkretnu nagradu bit će mi drago primiti iz više razloga. Moguće najvažniji je njezina inkluzivnost, to što ona obuhvaća – i kao takva je danas, pogotovo u pjesničkom polju, jedna od rijetkih – čitavo područje našeg zajedničkog jezika, bez obzira na to kako ga imenovali i standardizirali. To je nagrada koja spaja umjesto da nepotrebno i nasilno razdvaja, njezin horizont je onaj razumijevanja, a ne ignoriranja, prešućivanja, tišine na dugi

rok zaostale nakon prdeža topova. Nije, nažalost, u njenoj dugoj povijesti to uvijek bilo tako, čemu ću se još vratiti. U svakom slučaju nisam joj se nadao niti je očekivao. Očekivanje je i inače opasan sport. Nada je, na sreću, iako često jalova, suštinski ipak nešto drugačija.

POBJEDA: Što znate o Ristu Ratkoviću?

POGAČAR: Njegovu biografiju poznajem u onim manje-više standardnim, relativno ovlašnim crtama u domenu nekadašnjeg, danas od činjenica već pomalo umornog studenta književnosti. Čitao sam prije svega Ratkovićevu poeziju, nešto temeljitije onu ranu, Mrtve rukavice, i poemu nastalu u koautorstvu s meni inače intrigantnim, pomalo već zaboravljenim beogradsko-pariškim nadrealistom Monijem de Bulijem. Susreo sam se s njime u prolazu na fakultetu, za vrijeme studija jugoslavenskih avangardi, a zatim intenzivnije upravo za mog prvog posjeta Bijelom Polju i Ratkovićevim večerima pred nekih desetak godina. Ležao sam u sobi hotela „Bijela rada“ s festivalskim cimerom Tonkom Maroevićem i čitao; oboje smo čitali, ja uglavnom prvi put, a šjor Tonko tek obnavljajući otprije poznato. Na samom njegovom ishodištu izdizao se za mene iz telegrafskog otkucavanja teksta hologram jednog zaista modernog pisca. Njegove sam

proze slabo čitao, ta praznina čeka da bude popunjena.

POBJEDA: Da li je poezija, kako to jednom reče Đuzepe Ungareti, izgubljeni zanat koji svaka generacija mora ponovo da nauči?

POGAČAR: Pjesnički zanat u nekoj mjeri svakako postoji, ali za mene je mnogo važnija njezina umjetnost. Za nju zanat u klasičnom smislu počesto i nije presudan, pogotovo od pojave modernizma. Taj je pjesnički zanat, iako je potrebno temeljito poznavati njegovu

prošlost jednako kao i što je moguće šire aspekte njegove aktualnosti, također iz više rakursa opasan. Prije svega on prijeti nama samima, pjesniku koji ga je svladao ili to barem naivno misli i vjeruje. Vlastiti zanat je zamka; njega valja svakom novom knjigom iznova izdati, ne dozvoliti mu da se u kuli svoje zanatske pozlate ubuđa, da istruli u refleksu repeticije. Zanat implicira ponavljanje, vještinu stečenu vježbom i upornošću. Sve je to u početku nužno, to je neizbježan dio svakog književnog naukovanja, ali ta ista književnost, kao i svaka umjetnost, ima jedan važan specifikum: nju se nikada ne da do kraja svladati, i nikad po jednom pravilu, ispravno, kako je propisano. I zato, upravo kad dosegne privid izučenog zanata, valja zadah toga zanata ubiti: upokojiti vampira zanatovanja i dalje naukovati u neiscrpivom rudniku literature, napose u rovu pjesništva.

POBJEDA: Poezija je vjekovima bila instrument slobode i oružje borbe. Što bi danas mogao biti njen smisao? Je li ona kadra biti krv slobode?

POGAČAR: Vjerujem da je poezija kadra gotovo sve; pitanje je samo – za koga? Tako je i taj njezin smisao posve individualan, mimo one prilično jednostavne, no ipak nipošto još široko prepoznate pretpostavke da je jedini univerzalni, nadindividualni smisao poezi-

je upravo u njezinoj vlastitoj umjetničkoj istini, u njoj samoj baš takvoj kakva jest. Krv se za različite ideje slobode i danas danonoćno lije, no najčešće ne pod zastavom pjesništva, i dobro je što je tako. Vremena su se promijenila, promijenile su se paradigme, odnosi snaga i ulozi, na kraju krajeva i sama poezija i njen recepcijski kontekst, i od pjesništva ne možemo i ne trebamo očekivati da funkcionira kao u Petočijevo ili Njegoševo doba. Poezija je uvijek oružje, ali prilično svojeglavo. A i oni koji njime nastoje baratati često ne znaju što bi s njim. Odgovornost, dakle, prebacujem bespogovorno na ljude.

POBJEDA: Što mislite o dobošarima stiha, pjesnicima koji od riječi nastoje da načine znak plemena?

POGAČAR: Obećao sam ranije, jer ga nije moguće niti pošteno prešutjeti, vratiti se na jedno neslavno poglavlje nagrade „Risto Ratković“. Ona je, naime, 1993. godine, po naravno sasvim nepjesničkim kriterijima, dodijeljena upravo jednom takvome „pjesniku“, čiji je pjesnički, i još neizrecivo živiji izvanpjesnički rad bio posve u znaku jednoga plemena, svejedno kojeg, i to zajednu po svemu sramotnu, gnjusnu, hušakačku i jedino za duboki

zaborav dobru „pjesmu“ naslova „Siđimo u gradove da bijemo gadove“. U tom je kontekstu nužno ponoviti očito: o takvima mislim sve najgore, pogotovo kad se njihov dželatski posao prelje iz stiha u opipljiv svijet oko nas. Ipak, iako poštujem odluke nekih ranijih laureata da nagradu nakon 1993. vrate, i nekih da je poslije toga ne prime, mislim da nagradu upravo usprkos tome treba primiti. Primajući je, i upozoravajući pritom na mrlju na njenoj savjesti, mi je ustrajno opet osvajamo na poeziju, za Rista Ratkovića čije ime on nosi, prenosimo je natrag gdje pripada. Ne prihvatiti to priznanje značilo bi ostaviti u jednim jednim zločinačkim, krvavim rukama čitavu jednu važnu povijest i, još važnije, čitavu jednu budućnost poezije koja će tek doći, a na kraju krajeva također sjećanje na pjesnika kojem je ona posvećena. Ratković je mrtav, i ne može braniti vlastiti lik i djelo. Nije, na kraju, prema njegovoj uspomeni pošteno da se prepusti jednoj protuhi. O takvima, još jednom, sve najgore, svejedno kojim plemenima pripadali. Probušili im se doboši.

Vlatko SIMUNOVIĆ

Život na prvi pogled

Marko Pogačar rođen je 1984. godine u Splitu. Objavio je pet knjiga pjesama, tri knjige eseja, knjigu kratkih priča i knjigu putopisnih proza. Nagradivan je za poeziju, prozu i esejistiku. Bio je urednik u časopisu „Zarez“, član je redakcije „Quoruma“, suuredjuje portal Proletter. O stogodišnjici izvornoga izdanja priredio je antologiju „Hrvatska mlada lirika 2014“. Nagradivan je hrvatskim i međunarodnim nagradama za poeziju, prozu i esejistiku. Djela su mu prevedena na oko tri-deset jezika.

СВЕ СПРЕМНО ЗА ПОЧЕТАК 48. РАТКОВИЋЕВИХ ВЕЧЕРИ ПОЕЗИЈЕ

Пјесници и пјесме

Све је спремно да данас почну 48. Ратковићеве вечери поезије у Бијелом Пољу. То је за „Дан“ потврдио **Кемал Мусић**, директор Јавне установе Ратковићеве вечери поезије. Пјесничка светковина почиње сајмом књига у кући Риста Ратковића, а свечано отварање заказано је за 20 часова у бјелопољском Центру за културу. Почетку манифестације присуствоваће министар културе **Александар Богдановић** и бјелопољски градоначелник **Петар Смолонић**. Ове године РВП трајаће до 5. септембра у Бијелом Пољу, када ће бити уручена награда „Ристо Ратковић“ овогодишњем лауреату, хрватском пјеснику **Марку Погачару**.

Добитник награде у конкуренцији пјесника до 27 година тек треба бити проглашен.

Како најављује Мусић, програм 48. Ратковићевих вечери поезије специфичан је и дру-

гачији у односу на претходне године.

– Потрудили смо се да ове године РВП буде права интернационална манифестација. За

три дана трајања манифестације имаћемо око 30 дешавања, на више локација у Бијелом Пољу, а оно на шта смо посебно поносни јесте Алманах Ратковићевих

вечери поезије, који заправо представља пресјек свјетског пјесништва, јер су се у њему нашли пјесници из разних држава, чије су пјесме објављене на нашем, енглеском и матерњем језику писца чија је пјесма – ка-зао је Мусић.

Новина је и програм „Кафа се писцем“, па ће љубитељи књижевности имати прилику да упознају сјајне књижевнике у директном разговору с њима.

Централна пјесничка фигура овогодишњег фестивала је **Дон Патерсон**, један од најзначајнијих пјесника у Европи, а на 48. Ратковићевим вечерима поезије биће представљена и његова књига „Лако приземљење“. Но, из оправданих разлога Дон Патерсон неће доћи на фестивал, па ће о њему и књизи говорити шкотски пјесници **Питер Мек-Кери** и **Гери Кембриџ**.

М.Н.

У БИЈЕЛОМ ПОЉУ ОД 3. ДО 5. СЕПТЕМБРА 48. РАТКОВИЋЕВЕ ВЕЧЕРИ ПОЕЗИЈЕ

Марко Погачар лауреат награде „Ристо Ратковић”

Хрватски pjesник **Марко Погачар** овогодишњи је добитник престижне међународне књижевне награде „Ристо Ратковић”, за књигу „Земља, земља”, која се додјељује у оквиру „Ратковићевих вечери поезије”. Манифестација ће се одржати од 3. до 5. септембра по 48. пут у Бијелом Пољу.

Како је на конференцији саопштио предједник овогодишњег жирија, **Андреј Николаидис**, космополитски дух и дубоки филозофски увиди издвојили су Марка Погачара.

– Марко Погачар је један од најважнијих стваралаца постјугословенске књижевности. Преданост поезији, вансеријска вјештина у језику и филозофски дух карактеришу цијели опус Марка Погачара, па тако и ову књигу „Земља, земља” и заиста је заслужио ову награду – казао је Николаидис.

Образлажући одлуку, Николаидис је истакао да је жири ове године имао јако тежак задатак и да је пристигло много извршних књига.

– Заиста је било тешко одабрати најбољег и нијансе су одлучиле добитника. У том најужем избору нашао се и **Хаџем Хајдаревић** „Киша рујанка ушива расуте нерве”, **Моника Херцег** „Почетне координате”, **Дејан Илић** „Долина пистос” и **Мирослав Мићановић** „Обрт за праве перја”. Све су то сјајни књижевници и одлична дјела, али ипак чланови жирија и ја вјерујемо да смо донијели најбољу одлуку – казао је Николаидис.

Иако није желио да саопшти име добитника награде у конкуренцији pjesника до 27 година, Николаидис је саопштио да су након гласања он и чланови жирија **Лена Рутх Стефановић** (Црна Гора), **Добривоје Станојевић** (Србија), **Синан Гуцевић** (Хрватска) и **Нецад Ибрахимовић** (Босна и Херцеговина) одлучили да у најужи избор уђе шест pjesника.

Лауреату Марку Погачару награда ће бити додијељена 5. септембра, односно последње вечери фестивала, а како је данас најавио директор ЈУ РВП **Кемал Мусић** програм 48. Ратковићевих вечери поезије специфичан је и другачији у односу на претходне године.

– Ратковићеве вечери поезије су једна од најзначајнијих pjesничких манифестација, не само у Бијелом Пољу и Црној Гори, већ и много шире и потрудили смо се да ове године буде права интернационална манифестација. За три дана трајања манифестације имаћемо око 30 депшавања, на више локација у Бијелом Пољу, а оно на шта смо посебно поносни јесте „Алманах Ратковићевих вечери поезије”, који заправо представља

Погачар

пресјек свјетског pjesничства, јер су се у њему нашли pjesници из разних држава, чије су pjesме објављене на нашем, енглеском и њиховом матерњем језику – саопштио је Мусић.

Оно што је, према ријечима Мусића, такође новина јесте и програм који носи назив „Кафа се писцем”, тако да ће сва три дана љубитељи књижевности имати прилику да упознају сјајне књижевнике.

– Разговори ће се одржавати у кафе бару „Клик”, од 10 часова, а разговоре са писцима Божом Копривицом, Синаном Гуцевићем и Добривојем Станоје-

вићем водиће новинар **Вања Ковачевић** – рекао је директор ЈУ Ратковићеве вечери поезије.

Свакако један од важнијих сегманата фестивала јесу међународне pjesничке вечери, које ће се ове године одржати под називом „Ено га, по мору тече Лим”, а у оквиру којих ће се, како је најавила чланица Савјета РВП **Тања Бакић**, представити 20 pjesника.

– Сагледали смо све оно што је најактуелније на подручју свјетске књижевне сцене и на основу тога формирали листу pjesника који ће се представити у оквиру три pjesничке вечери.

У сусрет почетку манифестације

Поред свјетских књижевника, дио 48. РВП биће и најатрактивнија pjesничка имена региона, навела је Бакић.

Централна pjesничка фигура овогодишњег фестивала је **Дон Патерсон**, један од најзначајнијих pjesника у Европи, а на 48. Ратковићевим вечерима поезије биће представљена и његова књига „Лако приземљење” (Landing Light) и то је први превод ове књиге у региону.

– Књига поезије коју ћемо промовисати објављена је 2003. године, а за њу је Патерсон добио двије награде. Ради се о једној херметичној, затвореној поезији, метатекстуалној, која и нуди доста алузија. Из оправданих разлога Дон Патерсон неће моћи да дође на наш фестивал, тако да ће о књизи „Лако приземљење” говорити шкотски pjesници **Питер Мек Кери** и **Гери Кембриџ**, казала је Бакић, подсетивши да је Патерсон у Великој Британији добио све најзначајније pjesничке награде.

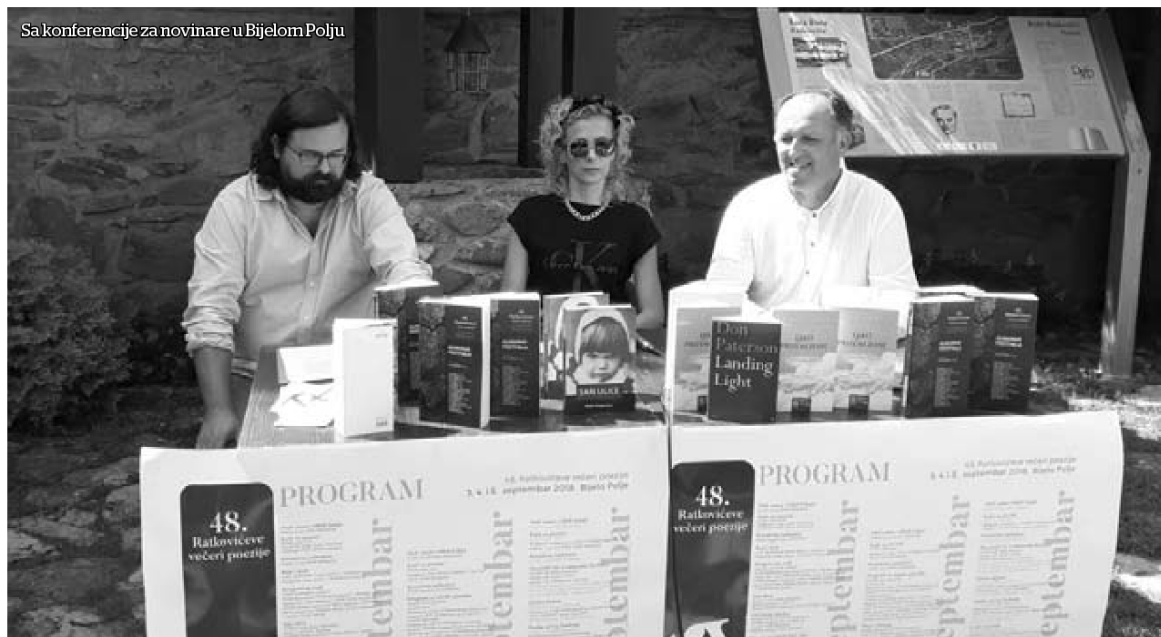
У понедељак, 3. септембра почиње Сајам књига у Кући Риста Ратковића, а свечано отварање манифестације заказано је за 20 часова у бјелополском Центру за културу.

M.H.

Ratkovićeve večeri poezije od 3. do 5. septembra u Bijelom Polju

Marko Pogačar dobitnik nagrade „Risto Ratković“

Sa konferencije za novinare u Bijelom Polju

BIJELOPOLJE - Hrvatski pjesnik Marko Pogačar dobitnik je ovogodišnje nagrade „Risto Ratković“ za knjigu „Zemlja, zemlja“ - odlučio je žiri u sastavu Andrej Nikolaidis (predsjednik) i članovi Lena Rut Stefanović, Dobrivoje Stanojević, Sinan Gudžević i Nedžad Ibrahimović.

Obrazlažući odluku žirija Nikolaidis je kazao da se radi o mladom pjesniku savrlo bogatim pjesničkim opusom. - Pogačar je jedan od najvažnijih postjugoslovenskih književnika i pjesnika. Širina, kosmopolitski duh i predanost poeziji, vanserijska vještina u jeziku i vrlo duboki filozofski čitav njegov opus odlikuju i knjigu „Zemlja, zemlja“ - kazao je Nikolaidis. On je istakao da su nijanse odlučile da se žiri opredijeli za knjigu „Zemlja, zemlja“ jer je pristigao veliki broj izvrsnih knjiga, te da posao žirija nije bio lak. U najuži izbor za glavnu nagradu ušli su Hadžem Hajdarević „Kiša rujanka ušiva rasute nerve“, Monika Herceg „Početne koordinate“, Dejan Ilić „Dolina plistos“ i Miroslav Mićanović „Obrt za pranje perja“. Žiri se izjasnio i o knjigama

Pogačar je jedan od najvažnijih postjugoslovenskih književnika i pjesnika - kazao je predsjednik žirija Andrej Nikolaidis

mladih pjesnika.

- U najužem izboru našli su se rukopisi pod šiframa „ppm 177“, „Jun“, „malaslova“, „Weronikc Franco“, „Sent“ i „Lucy Show“ a žiri je za najbolji proglasio rukopis „ppm 177“ - kazao je Nikolaidis.

PROGRAM

Ovogodišnje Ratkovićeve večeri poezije okarakterisaće bogat program sa preko trideset sadržaja i oko pedeset učesnika iz raznih krajeva svijeta. Direktor JU Ratkovićeve večeri poezije Kemal Musić kazao je da je to jedna od najznačajnijih pjesničkih manifestacija, ne samo u Bijelom Polju i Crnoj Gori već i mnogo šire, te da su se potrudili da ove godine bude prava internacionalna manifestacija.

- Ono na šta smo posebno ponosni jeste Almanah Ratkovićeve večeri poezije, koji zapravo predstavlja presjek svjetskog pjesništva, jer su se u njemu našli pjesnici iz raznih država, čije su pjesma objavljene na crnogorskom, engleskom i njihovom maternjem jeziku. U žiri festivala je Don Paterson, jedan od najznačaj-

njih evropskih pjesnika i možemo kazati da je ovogodišnja manifestacija presjek svjetskog pjesništva jer imamo zastupljene pjesnike iz cijelog svijeta - kazao je Musić.

On je najavio i novi program manifestacije „Kafa sa piscem“, gdje će ljubitelji književnosti imati priliku da upoznaju sjajne književnike. - Razgovori će se održavati u kafe baru „Klik“, od 10 sati, a razgovore sa piscima Božom Koprivicom, Sinanom Gudževićem i Dobrivojem Stanojevićem vodiće novinar Vanja Kovačević - najavio je Musić.

GOSTI

Jednako važan segment festivala svakako su i međunarodne večeri poezije koje su ove godine nazvane po stihu Rista Ratkovića „Eno ga po moru teče Lim“, a prema riječima članice savjeta Tanje Bakić biće predstavljeno oko dvadeset imena svjetske pjesničke scene.

- Učesnici su Balša Brković (Crna Gora), Elvedin Nezirović (BIH), Erik Lindlern (Holandija), Fahredin Šehu (Kosovo), Geri Kembridž (Škotska), Dženifer Lin Vili-

jams (SAD), Laslo Blašković (Srbija), Nilton Santjago (Peru), Tatjana Danilijac (Rusija), Vladimir Makedonski (Makedonija)... Svi ovi pjesnici uvršteni su u izdanje Almanaha i svi će oni predstaviti svoje radove na pjesničkoj večeri - kazala je Bakić.

Ona je istakla da je centralna figura festivala Don Paterson iz Škotske, bitno pjesničko ime ne samo u Evropi već i u svijetu.

- Knjiga poezije koju ćemo promovisati objavljena je 2003. godine, a za nju je Paterson dobio dvije nagrade - Whitbread Poetry i T. S. Eliot. Radi se o jednoj hermetičnoj, zatvorenoj poeziji, metatekstualnoj, koja i nudi dosta aluzija. Iz opravdanih razloga Don Paterson neće moći da dođe na naš festival, tako da će o knjizi „Lako prizemljenje“ govoriti škotski pjesnici Piter Mekeri i Geri Kembridž - kazala je Bakić.

Ratkovićeve večeri poezije biće otvorene u ponedjeljak, 3. septembra, sajmom knjiga u Kući Rista Ratkovića, a svečano otvaranje zakazano je za 20 časova u bjelopoljskom Centru za kulturu. **V.Šb.**

У БИЈЕЛОМ ПОЉУ ПОЧИЊУ 48. „РАТКОВИЋЕВЕ ВЕЧЕРИ ПОЕЗИЈЕ“

Међународна смотре пјесништва

Традиционалне 48. „Ратковићеве вечери поезије“ одржаће се 3, 4. и 5. септембра у Бијелом Пољу, под покровитељством Општине Бијело Поље и Министарства културе.

Директор Кемал Мусић рекао је да Ратковићеве вечери поезије почињу 3. септембра у кући Риста Ратковића у 9 часова „Малим сајмом великих књига“. Сат касније, у кафеу „Клик“, биће уприличена „Кафа са писцем“, гдје ће разговор водити **Божо Копривица** и новинар **Вања Ковачевић**. Након тога, биће уприличена Креативна радионица „Род и дом“, а истог дана у 11 часова у родном мјесту **Тамила Сијарића**, у његовој библиотеци, биће одржан разговор **Сафета Сијарића** и **Милорада Дурутовића**. У Бањем селу, у библиотеци **Миодрага Булатовића** биће одржани „Кругови на води“, односно наступ прозних писаца, у ком учествују **Ласло Блашковић**, **Амар Мулабеговић**, **Елведин Незировић**, **Нецад Ибрахимовић**, **Радоман Чечовић**, **Аднан Репеша** и **Кемал Мусић**.

У кући Риста Ратковића, у 17

сати, биће представљен портрет **Божо Копривице**, а говоре **Синан Гуђевић**, **Балша Брковић** и аутор. Сат касније, у Галерији Центра за културу, слиједи изложба умјетничких инсталација **Јусуфа Хацифејзовића**, коју отвара **Петар Ђуковић**. Међународно пјесничко вече „Ено га, по мору тече Лим“ биће уприличено у 19 сати у великој сали Центра за културу, а учествују **Балша Брковић**, **Бојко Ламбовски**, **Елведин Незировић**, **Ерик Линдер**, **Гери Кембриџ**, **Фахредин Шеху** и **Ги Хелмингер**. Свечано отварање почиње на истом мјесту у 20 сати. Наступиће градски хор, а онда слиједи петнаестоминутни документарни филм о Ристу Ратковићу. Поздравну ријеч домаћина имаће председник Општине **Петар Смолковић**, а обратиће се и министар културе **Александар Богдановић**. Концерт **Ђорђа Давида** превиђен је за сам крај дана.

Дан касније, 4. септембра, у 9 сати у кући Риста Ратковића биће Сајам књига, а сат касније у кафеу „Клик“ сусрет са писцем. Тим поводом, разговарају писац **Синан Гуђевић** и новинар **Вања**

Ковачевић. У Парку пјесника биће одржани „Сусрети са младим пјесницима“, а потом и промоција књиге прошлогodiшње добитнице Награде РВП за пјеснике до 27 година **Емине Селимовић**. У програму учествују **Ксенија Ракочевић** и ауторка.

У великој сали Центра за културу биће уприличен сусрет са завичајним писцем **Беширом Љушковићем**, а учествују **Петар В. Арбутина**, **Јованка Вукановић**, **Мурат Ђоровић** и аутор. Програм води и одломке из дјела говори глумац **Слободан Маруновић**. Истог дана, у 18 сати, у кући Риста Ратковића одржаће се Међународно пјесничко вече на ком учествују: **Лена Рут Стефановић**, **Катица Кулакова**, **Џенифер Лин Вилијамс**, **Џоан Аргенто**, **Ласло Блашковић**, **Никон Сантјаго** и **Рамиз Хуремагић**. Позоришна представа „Хасанагиница“ биће одиграна у 20 сати у етно-селу **Вуковић**, у Томашеву.

И последњег дана, 5. септембра, у кафеу „Клик“ разговор са књижевником и књижевним критичаром **Добривојем Станоје-**

вићем. Биће одржани и пјеснички часови у Основним школама „Ристо Ратковић“, „Душан Корах“ и „Владислав Рибникар“, а учествују **Блага Журић**, **Слободан Зоран Обрадовић**, **Велимир Ралевић**, **Бешир Љушковић**, **Александар Обрадовић** и **Муниб Сијарић**.

У кући Риста Ратковића у 13 сати биће одржана промоција књиге прошлогodiшње добитнице Награде „Ристо Ратковић“ **Тање Крагујевић**, а говоре **Борислав Јовановић** и ауторка. Такође, промоција књиге прошлогodiшњег добитника Награде „Ристо Ратковић“ **Балше Брковића** биће одржана у 15 сати.

На промоцији говоре **Божо Копривица** и аутор. Сат касније слиједи промоција књиге „Лако приземљење“ **Дона Патерсона**, а учествују **Тања Бакић**, **Питер МкКери** и **Гери Кембриџ**.

Међународно пјесничко вече заказано је за 19 сати, а наступиће **Тања Бакић**, **Питер МкКери**, **Тања Крагујевић**, **Татјана Данилијац**, **Владимир Мартиновски** и **Евгенијус Касјанович**.

М.Н.

У БЈЕЛОПОЉСКОМ ЦЕНТРУ ЗА КУЛТУРУ ОДРЖАНО КЊИЖЕВНО ВЕЧЕ БЕШИРА ЉУШКОВИЋА

Љушковић

У бјелопољском Центру за културу уприличен је сусрет са завичајним писцем **Беширом Љушковићем**, који је љубитељима писане ријечи представио своје богато стваралаштво. Љубав према писању од почетних прилога у локалној „Комуни“, преко новинарством, вјерно свједочи о менталитету и дешавањима у Бихорском крају, које Љушковић преноси на папир. О

Пише о човјеку Бихора

Љушковићевим књигама лимске трилогије „Вјетар и раж“, „Селвин извор“ и „Везени рубац“, говорило се на овој књижевној вечери. Пјесникиња и књижевна критичарка **Јованка Вукановић** казала да јунаци Љушковићеве прозе својим судбинама, емотивним фантазмагоријама, духовним и психопрофилима, како је навела, измичу локалној мапи.

– Љушковић не експериментише, он запажа, упија, реконструира и истовремено оплемењује величанствено аутентичним лиризмом и далекосежним метафоричким сликама. Он прича своју причу, али прича и о ономе што је већ испричано прије њега. Његов, а након читања и наш, Бихор опстаје у његовим књигама, једнако колико и у стварности – истакла је Вукановић.

Бешир Љушковић, доктор стоматологије, писац, који живи у Београду, а потиче од угледне бјелопољске породи-

це, казао је да је увијек писао о јунаку немаштине, који је отргнут од својих коријена и безброј пута протјеран са свог огњишта.

– Јунаци мојих прича расијани су по свијету, изједа их завичајна туга и питају се ко су, шта и којем Богу да се моле. Они су одувјек били у мојој машти, само сам их оживио и омогућио да проговоре својим језиком. Дао сам им крила да узелете према небу и да покажем бисерје овог нашег језика, сачувам га од заборавља – јер он је наше највеће богатство – нагласио је он.

У Љушковићевим причама присутан је обичан, мали бихорски човјек зле судбине који има широку душу, бистар ум и чист образ.

– Бешир Љушковић креће у смјеру да досегне оне суштине бихорског човјека, непрепознатљивог, без посебних особина које можете виђети споља, без биљега које носи на

челу, али утврђеног у нечему што је његова судбина, и што се намеће као књижевна тема – казао је књижевни критичар **Петар В. Арбутина**.

Новинар **Мурат Ћоровић**, казао је да су прва Беширова памћења везана за казивања дједа Тахира, како га је у најтежим борбама спасило сјећање на завичај, и завичајна амајлија Везени рубац, истакао је.

– Кроз све сегменте живота Бешир Љушковић носи довољно породичног трага, божијег дара и Бихора. Када човјек ван завичаја постане познат у својој струци, а у завичају остане цијењен, онда је то доказ личне културе и богатства тог истог завичаја, па је управо такав и наш домаћин доктор стоматолог, Љушковић – нагласио је Ћоровић.

Стихове је казивао и модерирао вечерашње пјесничко вече, глумац и редитељ **Слободан Маруновић**.

М.Н.

Presjek svjetske poetske scene

Ratkovićeve večeri poezije biće održane 3. i 4. septembra

Ratkovićeve večeri biće održane 3. i 4. septembra u Brijunima, a prema najavama direktora manifestacije **Kemala Musića** prikazaće najznačajniju pjesničku scenu crnogorske i internacionalne umjetnosti. „Vodeći se strategijom razvoja kulture Crne Gore u

Ratkovićeve večeri poezije imaju dobar temelj, pa je to razlog što traju skoro pola vijeka

težnji ka proširivanju djelovanja RVPĐa tokom festivala predstavljaju se najznačajniji pjesnici iz regiona, Evrope i svijeta. Glavni programi manifestacije biće, uz dodjelu nagrade „Risto Ratković“, predstavljanje knjige Dona Paterzona „Lako prizemljenje“ koja je ovih dana štampana u izdanju Ratkovićeve večeri

Ratkovićeve večeri poezije - Foto: Foto: Zoom

ri poezije“, ispričao je Musić, dodajući da je u pripremi i dokumentarni film o Ristu Ratkoviću, koji će biti predstavljen na manifestaciji koja se održava 48. put.

On ističe da je među važnijim programima i predstavljanje knjige **Boža Ko-**

prvice „San ulice“, kao i prošlogodišnjih dobitnika nagrade „Risto Ratković“ **Tanje Kragujević i Balše Brkovića.**

„Osim Škota Dona Paterzona ovogodišnje Ratkovićeve večeri poezije će biti u znaku englesko-američke

pjesnikinje **Džoan Argento**, ali će se publici, između ostalih predstaviti i Ruskinja **Tatjana Danilijac**, Holandajin **Erik Lindner**, Amerikanka **Dženifer Viliams**, a dio festivala biće posvećen piscima sa prostora bivše Jugoslavije. Pripremili smo

i almanah 48. Ratkovićeve večeri poezije, u kojem će se naći pjesme na maternjem, engleskom i crnogorskom jeziku učesnika manifestacije. To će biti pregled kretanja savremene poezije u svijetu“, kazao je Musić.

On ističe da RVP imaju dobar temelj, pa je to razlog što traju skoro pola vijeka.

„Zbog toga i jesu od posebnog nacionalnog značaja. Međutim, neophodno je neprekidno unapređivanje kulturne ponude i sadržaja koji će zainteresovati sve više zahtjevniju književnu publiku. Raznovrsnost i kvalitet sadržaja su osnov funkcionisanja Javne ustanove Ratkovićeve večeri poezije, kao i otvorenost prema dobroj književnosti“, ispričao je on.

Nagrada „Risto Ratković“ dodjeljuje se za najbolju knjigu u Crnoj Gori, Srbiji, Hrvatskoj i Bosni i Hercegovini.

J. Č.